

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "Облік і аудит"

галузь знань 07 Управління та адміністрування

спеціальність 071 Облік і оподаткування

Форма здобуття освіти: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему

**«Фінансова звітність підприємства та організаційно-методичні підходи
до її аудиту та аналізу»**

здобувача Ганоля Івана Миколайовича
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент Примаченко О. Л.
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

_____ (підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

В.о.завідувача кафедри: к.е.н., доцент Цятковська О.В.

_____ (підпис)

Київ 2024

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 104 сторінки, основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 81 сторінці друкованого тексту. Робота містить 19 таблиць, 5 рисунків, список використаних джерел з 45 найменувань, додатки.

«Фінансова звітність підприємства та організаційно-методичні підходи до її аудиту та аналізу»

Об'єктом дослідження є фінансова звітність підприємств. Дослідження охоплює елементи та складові, які входять у структуру фінансової звітності, такі як звіт про фінансовий стан, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів та звіт про зміни у власному капіталі.

Предмет дослідження є організаційно-методичні підходи до аудиту та аналізу фінансової звітності. Дослідження включає в себе розгляд теоретичних та практичних аспектів, пов'язаних із проведенням аудиту та аналізу фінансових звітів підприємств.

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є розкриття сучасних підходів до аудиту та аналізу фінансової звітності підприємств. Конкретні цілі включають вивчення методів аудиту, розробку критеріїв аналізу фінансових показників та визначення рекомендацій щодо удосконалення практики фінансового управління та звітування.

Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній магістерській роботі передбачається виконання наступних завдань:

1. Вивчення стану та сучасних тенденцій у сфері фінансової звітності підприємств.
2. Аналіз організаційно-методичних підходів, що використовуються в аудиті та аналізі фінансової звітності.
3. Визначення основних проблем та викликів, що виникають у процесі

аудиту та аналізу фінансових звітів.

4. Розробка рекомендацій щодо оптимізації організаційно-методичних підходів у сфері аудиту та аналізу фінансової звітності.

5. Визначення стратегій та розробку організаційно-методичних підходів, які сприятимуть покращенню якості фінансової звітності, аудиту та аналізу, щоб забезпечити більш точну та достовірну інформацію для усіх зацікавлених сторін.

6. Глибокий аналіз історії та еволюції фінансової звітності підприємств з метою визначення ключових змін у вимогах та стандартах, що вплинули на її структуру та зміст.

7. Визначення нових методичних підходів до проведення аудиту та аналізу фінансової звітності, враховуючи сучасні тенденції, технологічні інновації та вимоги міжнародних стандартів.

8. Розробка конкретних рекомендацій щодо інтеграції розроблених організаційно-методичних підходів до аудиту та аналізу у практику підприємства, визначення можливих труднощів та шляхи їх подолання.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

На основі аналізу фінансової звітності ТОВ «Сандора» було проведено оцінку її відповідності МСФЗ, виявлено ризики, що впливають на достовірність інформації, та розроблено практичні рекомендації для покращення аудиторських процедур. Результати можуть бути застосовані на практиці під час удосконалення звітності та аудиту в інших підприємствах.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2024.

Рік захисту роботи: 2024.

Ключові слова: Рентабельність, фінансова стабільність, міжнародні стандарти, внутрішній контроль, облікова політика, ризик-менеджмент, інформаційні технології.

Зміст

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ.....	10
1.1 Сутність, класифікація та принципи складання фінансової звітності.....	10
1.2 Міжнародні та національні підходи до формування та подання фінансової звітності	14
1.3 Сучасні вимоги та стандарти щодо складання фінансових звітів	21
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	Помилка!
Закладку не визначено.	
2.1 Характеристика методів аналізу фінансової звітності.....	29
2.2 Аналіз майнового стану, фінансової незалежності та ліквідності підприємств.....	35
2.3 . Аналіз ділової активності, рентабельності та ризиків банкрутства підприємств.....	54
2.4 Ризики та їх вплив на точність фінансової звітності проведення аналітичних процедур в аудиті з використанням технологій AI та DATA SNIPER.....	64
РОЗДІЛ 3 МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	70
3.1 Визначення опорних метрик та ризиків для аудиту фінансової звітності, оцінка системи внутрішніх контролів.....	70
3.2 Методика аудиту фінансової звітності підприємства та пропозиції щодо її удосконалення.....	76
3.3 Узагальнення результатів аудиторської перевірки фінансової звітності.....	87
ВИСНОВКИ	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	94
ДОДАТКИ.....	101

ВСТУП

Аудиторська діяльність в сучасному бізнес-середовищі визначається необхідністю адаптації до нових викликів та забезпечення ефективності та надійності управлінських рішень. Зміни в законодавстві, технологічний прогрес та швидка еволюція бізнес-моделей вимагають від аудиторів постійного удосконалення методів та підходів до проведення аудиту.

У контексті аудиторської діяльності, важливо звертати увагу на прозорість та безпеку обробки інформації. Використання новітніх технологій може виявитися корисним інструментом для створення безпечного та надійного обліку аудиторської інформації. Забезпечення цілісності та захисту даних є актуальним завданням в умовах зростаючого кількості кіберзагроз.

Отже, в умовах стрімкого розвитку бізнес-середовища та постійних змін у законодавстві, організації аудиторської діяльності повинні активно впроваджувати сучасні технології та методи управління інформацією для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності на ринку.

Актуальність теми. Зростаюча глобалізація вимагає однорідних підходів до фінансової звітності та її аналізу та аудиту, оскільки підприємства здійснюють діяльність на міжнародному рівні, що вимагає відповідності міжнародним стандартам. В умовах непередбачуваності та швидких змін у економіці, розробка ефективних організаційно-методичних підходів до аудиту та аналізу стає стратегічно важливою для управління ризиками. Запровадження нових технологій в бухгалтерському обліку та аудиті вимагає перегляду методів та інструментів для забезпечення надійності та конфіденційності фінансової інформації. Зростання публічного інтересу до діяльності підприємств та їх впливу на суспільство вимагає високої прозорості та відповідального підходу до фінансової звітності.

Попередні дослідження в галузі фінансової звітності, аудиту та аналізу вказують на необхідність подальших досліджень для адаптації до нових реалій економічного середовища.

Як зазначається в дослідженні IAASB «бурхливі події світової фінансової кризи підкреслили виключно важливість високої якості аудиту та довіри до фінансових звітів. Вони також показали важливість розгляду питання про роль якості аудиту в більш широкому контексті якості фінансової звітності. досягнення якості фінансової звітності залежить від цілісності кожної із складових у ланцюгу процесів, що забезпечують процес складання, представлення та використання фінансової звітності» [17]. Актуальність дослідження визначається тим, що розвиток методології аудиту повинен враховувати тенденції і процеси, які відбуваються у змінах підходів до формування фінансової звітності тому, що застосовувана концептуальна основи фінансових виступає ключовим моментом, що формує підґрунтя для забезпечення якості кінцевого результату надання аудиторських послуг

При дослідженні питань обліку та внутрішнього контролю вагомні аспекти розкриті у працях таких вітчизняних науковців, як Бондар М.І., Ловінська Л. Г., Петрик О.А., Коршикова Р. С., Цятковська О.В., Дробязко С.І., Гамова О.В., а також зарубіжних науковців Прастіві Р., Ромлі Х., Мейріасар В., Путрі А.С., Реска Ю., Мунандар А.

У кваліфікаційній магістерській роботі приділяється увага формуванню фінансової звітності та її аудиту, побудові ефективної системи обігу облікової інформації та її контролю.

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є наукове обґрунтування теоретичних положень та розробка пропозицій щодо удосконалення організаційно-методичного забезпечення аналізу та аудиту фінансової звітності підприємства. Конкретні цілі включають вивчення методів аудиту, розробку критеріїв аналізу фінансових показників та визначення рекомендацій щодо удосконалення практики фінансового управління та звітування.

Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній магістерській роботі були поставлені такі завдання:

– Вивчення стану та сучасних тенденцій у сфері фінансової звітності підприємств.

– Аналіз організаційно-методичних підходів, що використовуються в аудиті та аналізі фінансової звітності.

– Визначення основних проблем та викликів, що виникають у процесі аудиту та аналізу фінансових звітів.

– Розробка рекомендацій щодо оптимізації організаційно-методичних підходів у сфері аудиту та аналізу фінансової звітності.

– Визначення стратегій та розробку організаційно-методичних підходів, які сприятимуть покращенню якості фінансової звітності, аудиту та аналізу, щоб забезпечити більш точну та достовірну інформацію для усіх зацікавлених сторін.

– Глибокий аналіз історії та еволюції фінансової звітності підприємств з метою визначення ключових змін у вимогах та стандартах, що вплинули на її структуру та зміст.

– Визначення нових методичних підходів до проведення аудиту та аналізу фінансової звітності, враховуючи сучасні тенденції, технологічні інновації та вимоги міжнародних стандартів.

– Розробка конкретних рекомендацій щодо інтеграції розроблених організаційно-методичних підходів до аудиту та аналізу у практику підприємства, визначення можливих труднощів та шляхи їх подолання.

Об'єктом дослідження є фінансова звітність підприємства, порядок її складання та подання. Дослідження охоплює елементи та складові, які входять у структуру фінансової звітності, такі як звіт про фінансовий стан, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів та звіт про зміни у власному капіталі.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-методичних та прикладних положень аналізу та аудиту фінансової звітності підприємства.

Методи дослідження. У процесі написання магістерської роботи використано загальнонаукові та специфічні методи пізнання:

– Аналіз літературних джерел та наукових публікацій з питань фінансової звітності, аудиту та аналізу використано для поглиблення теоретичного

пізнання.

– Ретроспективний огляд теоретичних підходів до фінансової звітності, аудиту та аналізу, використано для визначення ключових концепцій та структури дослідження.

– Збір та аналіз фактичних даних щодо практики аудиту використано для аналізу фінансових звітів підприємств.

– Вивчення дійсних випадків аудиту використано для аналізу та виявлення практичних труднощів та викликів.

– Вивчення практичного досвіду визначених фахівців у галузі аудиту та фінансового аналізу виконано для аналізу практик та методик проведення аудиту.

– Консультації та інтерв'ю з фахівцями у галузі бухгалтерського обліку, аудиту та фінансового аналізу проведено для отримання експертної думки.

– Розробка моделей оптимальних організаційно-методичних підходів виконано для поглиблення розуміння аудиту та аналізу фінансової звітності.

– Ретельний аналіз конкретних випадків складання фінансової звітності та проведення аудиту використано з метою ідентифікації проблем та ефективних підходів.

Практичне значення отриманих результатів. Сучасна економіка вимагає високої якості фінансової інформації для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень підприємствами. Фінансова звітність, як ключовий інструмент управління та звітності перед зацікавленими сторонами, вимагає постійного вдосконалення організаційно-методичних підходів до її аудиту та аналізу. У цьому контексті, дослідження спрямоване на вирішення важливих проблем, пов'язаних з фінансовою звітністю підприємства та вдосконаленням методичних підходів її аудиту та аналізу.

Наукова новизна полягає в тому, що магістерська робота відзначається новаторським підходом до дослідження фінансової звітності, аудиту та аналізу, що сприятиме не лише науковому розвитку, але й практичному вдосконаленню управління фінансами підприємств та внесе значний внесок у науковий дискурс,

оскільки вона розкриє нові грані та запропонує інноваційні підходи, до аудиту та аналізу фінансової звітності.

Найбільш вагомими теоретичними та практичними висновками, що визначають новаторський характер дослідження та особистий внесок автора, включають такі:

- Розглянуто і впроваджено передові інформаційно-комунікаційні технології для оптимізації процесів аудиту та забезпечення вищої ефективності та точності аналізу фінансової звітності.

- Розроблено нові методи визначення та управління ризиками в фінансовій звітності, що враховують сучасні виклики та можливості ринкового середовища

- Впроваджено інтелектуальні системи машинного навчання для автоматизації процесів аналізу фінансової інформації та виявлення патернів.

- Визначено та впроваджено нові підходи до виявлення та запобігання фінансовим маніпуляціям та шахрайством через аудит та аналіз.

- Удосконалено інноваційні організаційно-методичні підходи для підвищення ефективності та адаптабельності аудиторських процесів.

Інформаційна база дослідження відображає узагальнений перелік джерел інформації (праці вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, статистичні дані офіційних сайтів, звіти рейтингових агентств, фінансові звіти тощо).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

ЯК ОБ'ЄКТ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ

1.1 Сутність, класифікація та принципи складання фінансової звітності

Фінансова звітність є основним джерелом інформації для оцінки фінансового стану підприємства, прийняття управлінських рішень та забезпечення прозорості діяльності суб'єктів господарювання. В умовах глобалізації економічних процесів питання надання достовірної та своєчасної фінансової інформації набуває все більшого значення. Фінансова звітність надає можливість оцінити ефективність управління фінансами, прибутковість, платоспроможність та інші показники, що є важливими для всіх зацікавлених сторін: інвесторів, кредиторів, акціонерів, регуляторних органів, власників та працівників самого підприємства.

Фінансову звітність можна розглядати з різних точок зору: як інструмент фінансового контролю, планування, стратегічного управління та аналізу діяльності підприємства. Наприклад, у роботах Т. В. Польової [1, с. 5] фінансова звітність розглядається як важливий елемент управління ризиками та забезпечення стабільності діяльності підприємства. Автор наголошує на важливості правильної організації фінансової звітності для підвищення довіри з боку інвесторів та інших зовнішніх користувачів інформації. Водночас, зарубіжні автори, такі як Farah Naaz Gauri та Ebrahim Mohammed у своїй статті «IFRS integration into accounting education» [2], роблять акцент на МСФЗ, підкреслюючи їхню роль у підвищенні прозорості та порівнянності фінансових даних між різними країнами.

Бухгалтерський облік містить значну кількість інформації про функціонування компанії. Щоб отримати уявлення про результати її діяльності, необхідно узагальнити поточні дані, що досягається шляхом складання звітів. Ці

звіти є завершальним етапом бухгалтерського обліку. Уся діяльність фіксується в первинних документах, після чого дані узагальнюються в системі показників за певний період. Саме такі узагальнені дані представлені у звітності компаній.

Багато дослідників вивчали сутність поняття «фінансова звітність». Так, Крупка Я. Д. [3, с. 244] визначає її як бухгалтерську звітність, що відображає фінансовий стан (баланс), результати діяльності та рух грошових коштів компанії за звітний період.

Онищенко В [4, с. 43] розглядає фінансову звітність як обов'язкові звіти, які підприємства мають складати на основі бухгалтерських даних. Овчарова. Н [7, с. 12] пропонує визначення фінансової звітності як систематизованого набору облікової та економічної інформації, що формується згідно з установленими стандартами.

Саун А. [5, с. 5] вважає, що фінансова звітність є кінцевим продуктом бухгалтерського обліку, який призначений для прийняття рішень користувачами.

Звітність не завжди виступає узагальнюючим документом і може бути частиною методів бухгалтерського обліку. Наприклад, Литвин З. Б. [6, с. 74] зазначає, що звітність є частиною бухгалтерських методів, яка надає користувачам зведену інформацію про стан і результати діяльності компанії за допомогою системи підсумкових показників. Проте Шендригоренко М. [8, с. 14] наголошує, що звітність є самостійною системою подання інформації, необхідною для управління, а не складовою бухгалтерського обліку.

Фінансову звітність компаній можна класифікувати за кількома критеріями. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [15], за періодичністю подання виділяють проміжну та річну фінансову звітність. Проміжна звітність включає звіти за перший квартал, півріччя та дев'ять місяців звітного року. В її склад входять лише Звіт про фінансовий стан (форма №1) та Звіт про сукупний дохід (форма №2). Річна звітність включає всі форми, затвержені чинним законодавством.

За обсягом оцінок звітність поділяється на зведену, консолідовану та

індивідуальну. Зведену фінансову звітність складають міністерства та інші центральні органи управління, які керують державними та комунальними підприємствами.

Консолідована звітність подається підприємствами, що управляють іншими суб'єктами господарювання. Вона відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів як юридичної особи, так і підприємств, що входять до її складу, як єдиної економічної структури.

Процедури складання та подання консолідованої фінансової звітності регулюються НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» [18]. Згідно з цим стандартом, звітність формується шляхом об'єднання показників материнської компанії з показниками її дочірніх підприємств. Показники діяльності окремого бізнесу лежать в основі формування індивідуальної фінансової звітності, яка виконує як інформаційну, так і контрольну функції.

Скорочена звітність включає меншу кількість показників і стосується проміжних звітів, таких як квартальні або місячні. Повна звітність містить повний набір показників, затверджених згідно з чинними нормами. Законодавство України зобов'язує суб'єктів господарювання складати фінансові звіти з метою забезпечення надання неупередженої та правдивої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів. Регулювання процесу складання та подання фінансових звітів здійснюється на конституційному, законодавчому та нормативно-правовому рівнях, оскільки ці звіти є важливим джерелом інформації для користувачів.

Для ефективного управління будь-яким підприємством важливі прозорість діяльності та відкритість інформації. Користувачами фінансової звітності є кредитори, інвестори, менеджери, державні органи та інші зацікавлені сторони, які прагнуть отримувати максимально точну інформацію про діяльність компанії.

Користувачі фінансової звітності поділяються на дві основні категорії (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 - Користувачі фінансової звітності

Джерело: побудовано автором на основі [4]

Литвин З. Б. [6] поділяє споживачів фінансової інформації на дві групи: «свої», до яких відносяться власники, трудові колективи та керівні органи, та «чужі» — органи виконавчої влади та інші зовнішні користувачі.

Залежно від мети отримання інформації зовнішні користувачі потребують різних типів даних. Власники підприємства використовують звітність для оцінки якості управління, прогнозування майбутніх перспектив і прийняття рішень щодо виплат дивідендів. Покупці, банки, кредитні установи, постачальники та кредитори звертаються до звітних даних для оцінки надійності суб'єктів господарювання, а також своїх поточних і потенційних партнерів. Податкові органи формують податкову політику підприємства та аналізують його зобов'язання перед бюджетом на основі звітних даних, а статистичні органи використовують ці дані для узагальнення показників у різних секторах економіки України.

Одним з ключових питань у науковій літературі є питання гармонізації національних стандартів бухгалтерського обліку з міжнародними. Українські стандарти НП(С)БО відрізняються від МСФЗ, що створює додаткові труднощі для підприємств, особливо тих, що мають міжнародні операції або залучають

іноземних інвесторів. Як зазначає Савчук Т.В [9], основними проблемами є складність адаптації підприємств до міжнародних вимог, недостатність кваліфікації персоналу та високі витрати на впровадження нових стандартів.

Аудит фінансової звітності є необхідним інструментом для підтвердження її достовірності та відповідності вимогам законодавства. Міжнародні стандарти аудиту (МСА) визначають основні підходи до проведення аудиторських процедур. Основними завданнями аудитора є перевірка правильності складання фінансової звітності, виявлення можливих помилок та шахрайства, а також надання незалежного аудиторського висновку.

У науковій літературі основний акцент робиться на незалежності аудитора, що може впливати на об'єктивність аудиту. Методологія аудиту передбачає використання різноманітних підходів, зокрема ризик-орієнтованого аудиту, який фокусується на тих ділянках фінансової звітності, що мають підвищений ризик помилок або шахрайства. Ризик-орієнтований підхід дозволяє більш ефективно використовувати ресурси аудитора та зосереджуватися на ключових аспектах фінансової звітності.

У сучасних умовах аналіз фінансової звітності стикається з низкою проблем. Однією з головних є недостатня прозорість і доступність інформації, особливо для зовнішніх користувачів. Крім того, деякі підприємства надають неповну або спотворену інформацію, що також ускладнює процес аналізу.

1.2 Міжнародні та національні підходи до формування та подання фінансової звітності

Завершальним етапом облікового процесу на підприємстві є складання звітності, яка містить ключову інформацію про його діяльність, поточний стан та перспективи розвитку. Бухгалтери у своїй роботі користуються бухгалтерською звітністю, яка також відома як фінансова звітність. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»,

фінансова звітність визначається як бухгалтерська звітність, що відображає дані про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Основна мета фінансової звітності полягає в забезпеченні користувачів інформацією, яка є правдивою та достовірною щодо фінансового стану та майнового положення підприємства, а також його ефективності та результатів діяльності за звітний період.

Варто зазначити, що поняття «бухгалтерська звітність» не повністю співпадає з поняттям «фінансова звітність». Основними видами бухгалтерської звітності є фінансова, податкова, статистична та спеціальна звітність, кожна з яких орієнтована на конкретну групу користувачів і відіграє важливу роль у формуванні інформаційної бази для аналізу діяльності суб'єкта господарювання.

З економічної точки зору, бухгалтерська звітність зазвичай базується на вимогах національного бухгалтерського законодавства, тоді як фінансова звітність ґрунтується на стандартах, що передбачають формування та розкриття показників відповідно до концепції ризикового фінансового капіталу.

Подання звітності можна розглядати як процес підготовки і передавання даних у зручному для сприйняття користувачем форматі. Щоб дотримуватися чинних вимог щодо подання і публікації фінансової звітності, необхідно враховувати такі аспекти:

- Звітний період, що визначає дату подання та зміст звіту (законодавством встановлено, що звітними періодами для фінансової звітності є календарний рік та квартал);
- Ступінь узагальнення даних і тип суб'єкта звітування, що впливає на вибір форми звітності: первинної, зведеної або консолідованої;
- Форма організації обліку і розмір підприємства, які визначають форму звітності (стандартний або скорочений звіт для малого підприємства) та періодичність подання;
- Критерії суттєвості для конкретних статей звітності та підприємства в цілому, які впливають на можливість використання спрощених форм бухгалтерського обліку та звітності;

- Організаційно-правова форма і форма власності підприємства, що визначає строки, адресата та формат публікації звітності;
- Склад користувачів звітності та їх інформаційні потреби, що впливає на вибір стандартів для складання звітності (міжнародні або національні).

Сьогодні ринок бухгалтерського програмного забезпечення пропонує як вітчизняні, так і закордонні рішення. Більшість підприємств обирає українські програми, які краще відповідають вимогам національного законодавства і специфіці економічного середовища, а також є доступнішими за ціною в порівнянні з іноземними. Найбільш популярні системи автоматизації обліку включають «Парус», «Fin Expert», «Інфо-бухгалтер», «БЕСТ», «Супер Менеджер», «Фоліо» та інші.

Процес підготовки фінансової звітності є досить трудомістким і вимагає значних витрат часу. Традиційно фінансова звітність подавалася у паперовому вигляді, але сучасні технології дозволяють реалізувати подання звітів у електронному форматі, що значно спрощує процедуру приймання і перевірки звітності. (рис. 1.2)

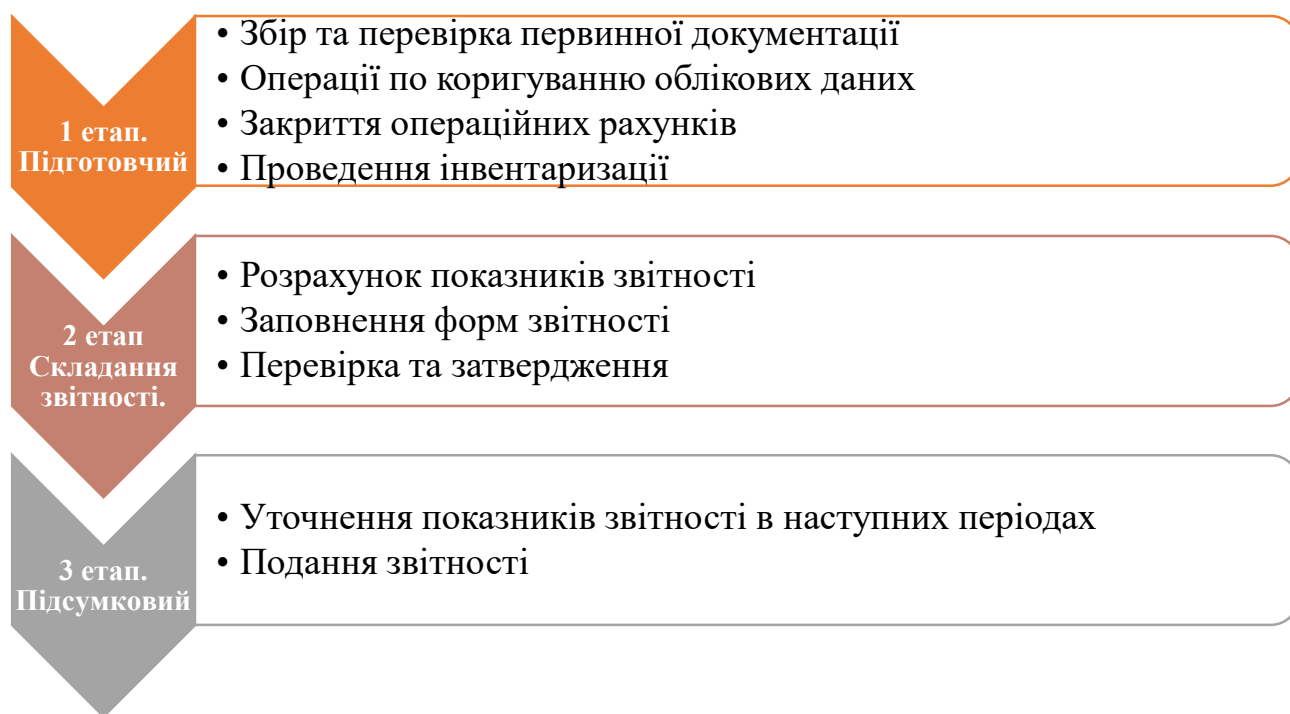

Рисунок 1.2 – Етапи подання фінансової звітності

Джерело: побудовано автором на основі [7]

Електронна звітність є важливим інструментом у сучасній системі обліку,

оскільки дозволяє суттєво знизити витрати часу працівників. Для створення та подачі електронної звітності потрібне спеціалізоване програмне забезпечення, за допомогою якого бухгалтер формує і подає звіт у необхідному електронному форматі. Законодавством дозволено використовувати будь-яке програмне забезпечення, яке відповідає вимогам щодо електронної звітності.

Бухгалтерська звітність охоплює кілька видів, зокрема:

– Статистична звітність, що базується на даних бухгалтерського обліку для визначення макроекономічних показників.

– Податкова звітність, що ґрунтується на даних податкового обліку для розрахунку і сплати податків.

– Фінансова звітність, що включає дані про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів за звітний період.

Фінансова звітність також може бути представлена як зведена або консолідована, в залежності від потреб користувачів інформації та структури підприємства.

Фінансова звітність підприємств регулюється як національними, так і міжнародними нормативно-правовими актами. В Україні основним нормативним документом, що регулює фінансову звітність, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Важливим елементом регулювання є Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), які розроблені на основі міжнародних стандартів, але мають свої особливості, що обумовлені специфікою національної економіки.

МСФЗ є обов'язковими для використання великими підприємствами та підприємствами, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю. Проте, для багатьох підприємств перехід на МСФЗ виявляється складним завданням через високі витрати та необхідність змін в обліковій політиці.

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», всі підприємства зобов'язані вести бухгалтерський облік відповідно до встановлених стандартів та забезпечувати достовірне відображення фінансово-господарської діяльності у звітності. Національні

положення (стандарти) бухгалтерського обліку регулюють методологічні основи складання фінансової звітності, визначають порядок обліку активів, зобов'язань, капіталу, доходів і витрат. Для малих підприємств передбачені спрощені форми звітності.

МСФЗ є загальноприйнятими у всьому світі стандартами складання фінансової звітності, розробленими для забезпечення порівнянності, прозорості та достовірності фінансових даних між підприємствами різних країн. МСФЗ застосовуються в більш ніж 120 країнах, включаючи Європейський Союз. Впровадження МСФЗ в Україні почалося в 2012 році, коли великі підприємства та фінансові установи були зобов'язані перейти на ці стандарти.

В Україні облік і складання фінансової звітності регулюються НП(С)БО, які розробляються Міністерством фінансів України з урахуванням міжнародних стандартів. Основними вимогами НП(С)БО є:

- Адаптація до міжнародних стандартів: НП(С)БО адаптовані до вимог МСФЗ, що дозволяє гармонізувати бухгалтерський облік на національному рівні.
- Принципи складання звітності: принципи НП(С)БО аналогічні принципам МСФЗ (нарахування, відповідність доходів та витрат, обачність, суттєвість).
- Специфічні вимоги для українських підприємств: НП(С)БО враховують особливості українського законодавства та економічного середовища.

Сучасні стандарти фінансової звітності встановлюють конкретні вимоги до розкриття інформації, що включає:

- Розкриття облікової політики: опис основних принципів, методів і процедур, що застосовуються для складання фінансової звітності.
- Розкриття інформації про операції з пов'язаними сторонами: включає інформацію про обсяг операцій, залишки заборгованості та умови угод.
- Розкриття фінансових ризиків: розкриття інформації про фінансові ризики (валютні, кредитні, ринкові), яким піддається підприємство.
- Розкриття інформації про невизначеність оцінок: включає інформацію

про значні судження, оцінки та припущення, що використовуються при складанні фінансової звітності.

Основною перевагою МСФЗ є їхній універсальний характер, який дозволяє компаніям забезпечувати прозорість та порівнянність фінансових даних на міжнародному рівні. Це сприяє залученню інвестицій та полегшує доступ до міжнародних ринків капіталу. Проте впровадження МСФЗ вимагає від підприємств значних витрат на перенавчання персоналу, адаптацію внутрішніх систем обліку та автоматизацію облікових процесів.

Наукові дослідження, зокрема робота Barker R та Penman S [13], свідчать про те, що впровадження МСФЗ дозволяє знизити інформаційну асиметрію між підприємством та його стейкхолдерами, підвищуючи рівень довіри до фінансової звітності. Водночас, як зазначають вітчизняні дослідники, такі як Остап'юк Н. А. та Климович Д. А. [12] головною проблемою впровадження МСФЗ в Україні є висока вартість адаптації та необхідність перегляду облікової політики.

Відповідно до законодавства України, подання фінансової звітності здійснюється за встановленими строками, що залежить від типу підприємства (рис.1.3).

Рисунок 1.3 – Період подання фінансової звітності

Джерело: побудовано автором на основі [30]

Строки подання: зазвичай квартальна звітність подається до 25 числа

місяця, наступного за звітним кварталом, а річна звітність — до 1 березня наступного року.

Облікова політика підприємства відіграє ключову роль у формуванні звітності, оскільки вона визначає методи оцінки активів, визнання доходів і витрат, підхід до амортизації та інші аспекти обліку. Наказ про облікову політику затверджується керівництвом підприємства і є обов'язковим для дотримання (рис.1.4).

Рисунок 1.4 - Основні елементи облікової політики

Джерело: побудовано автором

Вибір облікової політики впливає на показники звітності, такі як

прибуток, активи і капітал, тому важливо, щоб обрана політика відповідала загальноприйнятим стандартам і забезпечувала достовірність даних.

Формування та подання фінансової звітності є комплексним процесом, що регулюється як національними, так і міжнародними стандартами. Підприємства, які працюють за НП(С)БО, надають звітність у стандартній формі, з акцентом на історичну вартість, тоді як міжнародні компанії, що звітують за МСФЗ, користуються гнучкішими методами оцінки. Для підвищення якості звітності рекомендується розглянути перехід на МСФЗ, що сприятиме забезпеченню прозорості та порівнянності даних на міжнародному рівні.

Основною метою аудиту є надання незалежного висновку про достовірність фінансової звітності та дотримання нормативно-правових вимог. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» встановлює порядок проведення аудиторських перевірок, обов'язки аудиторів, вимоги до їхньої кваліфікації та відповідальність за проведення аудиту. Важливим аспектом є забезпечення незалежності аудитора, яка гарантує об'єктивність та неупередженість при проведенні перевірки.

Незалежність аудитора є ключовим принципом, закріпленим у міжнародних стандартах аудиту. Вона гарантує об'єктивність оцінки фінансових звітів та мінімізує ризик конфлікту інтересів. Проте, в українській практиці, питання незалежності залишається проблемним, оскільки аудиторські фірми часто знаходяться під впливом великих клієнтів, що може вплинути на неупередженість аудиторських висновків.

Міжнародні стандарти аудиту (МСА) є основою для проведення аудиторських перевірок у більшості країн світу, включаючи Україну. МСА визначають основні етапи аудиторської перевірки, від планування та оцінки ризиків до проведення тестів контролю та видачі аудиторського висновку. В Україні МСА були запроваджені для регулювання діяльності аудиторів та забезпечення відповідності аудиторських процедур міжнародним практикам.

1.3 Сучасні вимоги та стандарти щодо складання фінансових звітів

Складання фінансової звітності є обов'язковою процедурою для підприємств та організацій, яка дозволяє відобразити реальний фінансовий стан підприємства, його прибутки і збитки, а також рух грошових коштів. Зазвичай звітність складається на основі даних бухгалтерського обліку та має відповідати встановленим стандартам (МСФЗ, НП(С)БО або іншому національному регулюванню).

У складі фінансової звітності, яку подають підприємства, зазвичай включають такі форми:

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма №1)

Баланс дає змогу оцінити фінансовий стан підприємства на певну дату, розподіляючи активи і зобов'язання на короткострокові та довгострокові.

Активи: Поділяються на оборотні (товари, грошові кошти) і необоротні (нерухомість, обладнання). Зобов'язання та капітал: Окремо вказуються поточні зобов'язання (до одного року) та довгострокові зобов'язання.

2. Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) (форма №2)

Цей звіт показує прибутки і збитки підприємства за певний період, зазвичай за рік або квартал. Структура: Звіт містить доходи, витрати, фінансові результати (прибуток або збиток) та інші важливі показники. Показники: Доходи від продажу, витрати, валовий прибуток, операційний прибуток, чистий прибуток.

3. Звіт про рух грошових коштів (форма №3)

Цей звіт відображає грошові потоки підприємства, зокрема, надходження і витрати коштів у процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Ключові категорії: Операційна діяльність, інвестиційна діяльність, фінансова діяльність.

4. Звіт про власний капітал (форма №4)

Цей звіт відображає зміни у власному капіталі підприємства за звітний період. Ключові елементи: Внески власників, прибутки або збитки, дивіденди, інші зміни в складі власного капіталу.

5. Примітки до фінансової звітності (форма №5)

Включають роз'яснення щодо застосування облікової політики, деталей, які не вказані в інших формах звітності, а також додаткові роз'яснення до окремих статей (рис. 1.5).

Рисунок 1.5 - Основні складові фінансової звітності

Джерело: Розроблено автором на основі [11]

Бухгалтерія використовує первинні документи (рахунки-фактури, накладні, договори, виписки з банку) для обробки та реєстрації фінансових операцій. Всі операції повинні бути обліковані в журналах і регістрах бухгалтерського обліку (наприклад, у головній книзі або в облікових регістрах).

Після того, як всі операції занесені в систему, бухгалтер підсумовує дані для складання фінансових звітів. Важливо правильно розрахувати фінансові результати, такі як прибуток чи збиток, амортизація, податки, і відобразити їх у звітах.

Наступним етапом підсумовуються активи та зобов'язання, складається баланс підприємства на кінець звітного періоду. Враховуються доходи, витрати, а також фінансовий результат. Аналізуються всі потоки грошових коштів і

підсумовуються їх надходження та витрати за трьома напрямками: операційний, інвестиційний та фінансовий.

Бухгалтер складає примітки, які пояснюють деталі облікової політики, застосовані методи амортизації, особливості визнання доходів та витрат, а також пояснюють важливі зміни та події, що впливають на фінансові результати підприємства.

Звітність складається на регулярній основі в залежності від вимог національних законодавств і стандартів. Щороку підприємства складають річну фінансову звітність за результатами фінансового року. Зазвичай річна звітність подається до 31 березня наступного року, протягом 3 місяців після завершення фінансового року.

Квартальні звіти складаються кожні 3 місяці (квартали) для надання актуальної фінансової інформації. Зазвичай квартальна звітність подається через 30 днів після завершення кварталу.

Проміжні звіти можуть бути складені на вимогу або за специфічними обставинами (наприклад, у разі залучення додаткового фінансування або підготовки до аудитів). Зазвичай за окремими умовами або згідно з договорами з інвесторами.

В Україні строки подання фінансової звітності такі:

- Загальний строк подання фінансової звітності: Протягом 25 днів після завершення звітного періоду (для квартальної звітності).
- Річна фінансова звітність: Подається до 31 березня після завершення звітного року.
- Додаткові звіти: Можуть бути подані протягом окремо визначеного терміну на вимогу органів податкового контролю або інших державних органів.

Загалом, складання фінансової звітності є відповідальним і важливим процесом, який дозволяє забезпечити належну фінансову прозорість компанії, підтримує законність та допомагає приймати обґрунтовані бізнес-рішення.

Перевірка фінансової звітності — це важливий етап, на якому перевіряється відповідність облікової документації, звітів та інших показників

вимогам бухгалтерських стандартів і податкового законодавства. Перевірку можуть проводити як внутрішні аудитори, так і зовнішні аудитори.

Внутрішні аудитори перевіряють правильність ведення бухгалтерського обліку, дотримання облікової політики компанії, ефективність управлінських і фінансових процедур.

Перевірка складається з аналізу первинної документації, перевірки бухгалтерських записів і здійснення верифікації фінансових результатів. В кінці аудиту складається звіт, який детально описує знайдені недоліки та пропонує шляхи їх усунення.

Зовнішні аудитори перевіряють фінансову звітність на відповідність законодавству та міжнародним стандартам. Вони також оцінюють правильність обліку активів і зобов'язань, обчислення податків, а також загальну фінансову звітність.

Зовнішні аудитори проводять детальне розслідування фінансових операцій, тестують відповідність бухгалтерських записів вимогам стандартів (МСФЗ або НП(С)БО). В результаті аудиту надається сертифікація (акредитація), яка може бути або безумовною, або умовною в разі виявлення помилок.

Для здійснення перевірки часто використовуються спеціальні програмні комплекси, що автоматизують процеси аналізу фінансової звітності (наприклад, Audit Command Language (ACL) або інші програмні продукти для обробки фінансових даних).

Під час перевірки використовуються статистичні методи вибірки, аналіз фінансових відносин, оцінка фінансових результатів через порівняння з попередніми звітними періодами.

Для малих підприємств, що відповідають критеріям, визначеним законодавством, звітність може бути спрощеною

Фінансова звітність має бути актуальною, точною і прозорою. Це означає, що всі цифри повинні відображати реальний стан фінансів підприємства, а також містити чіткі роз'яснення в разі необхідності.

Крім зовнішніх фінансових звітів, підприємства часто складають внутрішні звіти для керівництва, що допомагають контролювати поточний фінансовий стан та приймати оперативні рішення.

Бухгалтерська звітність (щоквартальна або річна) повинна подаватися до податкових органів за визначені строки, відповідно до вимог місцевого податкового законодавства.

В Україні та інших країнах є обов'язкове подання звітності через електронні платформи, що спрощує процес перевірки та контролю.

Підприємства повинні бути готові до перевірок з боку податкових органів, які можуть перевіряти правильність поданих звітів та своєчасність подання фінансової звітності.

Правильне та своєчасне складання фінансової звітності є важливим елементом у функціонуванні будь-якого підприємства. Це не лише юридична вимога, а й необхідний інструмент для оцінки фінансового стану підприємства, планування майбутніх операцій, залучення інвестицій та виконання податкових зобов'язань. Бухгалтерія повинна бути уважною до строків подання звітності та точності даних, що подаються.

Залежно від стандартів і вимог місцевих органів регулювання, фінансова звітність може бути представлена у різних форматах. Проте є загальні вимоги до її подання:

- Ручне подання: у деяких випадках підприємства подають паперові варіанти звітів до податкових органів або інших зацікавлених сторін. Проте це стає все менш популярним варіантом через більшу ефективність електронного подання.
- Електронне подання: в Україні та інших країнах з розвиненою цифровою інфраструктурою переважно використовується електронний формат для подання звітності, що спрощує процес перевірки даних і дозволяє зменшити кількість помилок.

Зазвичай звітність подається у форматах .xls (Excel), .pdf або спеціальних форматах, які визначають податкові органи (наприклад, xml). Це забезпечує стандартизований обробіток даних, а також зручність для користувачів.

Важливо використовувати актуальне програмне забезпечення для складання та подання звітності, яке відповідає вимогам податкових органів і бухгалтерських стандартів.

Для подання звітності в електронному вигляді часто використовується електронний підпис, що забезпечує юридичну силу та автентичність документів.

Перед поданням звітності необхідно перевірити правильність введених даних, а також відповідність усіх обчислень вимогам стандартів, щоб уникнути штрафних санкцій за некоректну звітність.

Однією з основних проблем, з якими стикаються бухгалтери, є людські помилки при заповненні фінансових звітів. Вони можуть бути пов'язані з неправильним введенням даних, неточними обчисленнями чи неправильним трактуванням бухгалтерських стандартів.

Залежно від того, чи відповідають фінансові звіти національним стандартам або МСФЗ, помилки можуть виникати при незастосуванні відповідних принципів обліку, неправильній оцінці активів чи зобов'язань, а також при неправильному визнанні доходів та витрат.

Запізнення з поданням фінансової звітності до податкових органів або інших зацікавлених сторін може призвести до штрафних санкцій або навіть до втрати ліцензії для ведення діяльності. Бухгалтери повинні суворо дотримуватись встановлених строків для подання звітів.

Складання фінансової звітності є важливою частиною обов'язків бухгалтерії, що забезпечує підприємству не лише юридичну відповідність, а й дає змогу ефективно керувати фінансами та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Враховуючи вимоги законодавства, міжнародні стандарти та технологічні зміни, бухгалтери повинні бути готові до адаптації, використання новітніх методів та інструментів для складання точних та актуальних звітів. Технології автоматизації та інтеграції бухгалтерського обліку в загальні управлінські системи підприємства стають важливим інструментом для зниження ризиків, підвищення ефективності та конкурентоспроможності.

Як зазначають Zhang Y. та De Zoysa A [14] ризик-орієнтований підхід

дозволяє більш точно визначати потенційні проблеми у фінансовій звітності та знижує ймовірність пропущених помилок. Що стосується аналізу фінансової звітності, то сучасні методики акцентують увагу на використанні таких інструментів, як горизонтальний та вертикальний аналіз, а також коефіцієнтний аналіз. Ці методи дозволяють оцінити динаміку змін у фінансовому стані підприємства та виявити ключові тенденції у його розвитку. Наприклад, горизонтальний аналіз фінансової звітності дозволяє оцінити зміну ключових фінансових показників за кілька звітних періодів, що допомагає виявити позитивні або негативні тенденції.

Важливим етапом є тестування системи внутрішнього контролю, що дозволяє оцінити надійність механізмів, які підприємство використовує для запобігання помилкам і шахрайству у фінансовій звітності. Використання статистичних методів для тестування внутрішнього контролю є ефективним інструментом для підвищення об'єктивності аудиторських висновків.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДАНИМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

2.1 Характеристика методів аналізу фінансової звітності

Методи аналізу фінансової звітності можна класифікувати на кілька основних груп: горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний аналіз та аналіз фінансових потоків. Кожен з них має свої особливості та може застосовуватися для досягнення конкретних цілей аналізу.

Горизонтальний аналіз, або аналіз динаміки, передбачає порівняння фінансових показників за різні періоди, що дозволяє виявити тенденції у фінансовій діяльності підприємства. Він полягає у визначенні абсолютних та відносних змін фінансових показників звітності, таких як активи, пасиви, доходи та витрати.

Основні етапи горизонтального аналізу:

- Порівняння кожної статті фінансової звітності з попереднім періодом.
- Розрахунок темпів зростання або зменшення показників для оцінки динаміки.
- Виявлення факторів, які спричинили зміни, та оцінка їхнього впливу на фінансовий стан підприємства.

Горизонтальний аналіз дозволяє оцінити динаміку основних фінансових показників, таких як виручка, собівартість, чистий прибуток, що, у свою чергу, допомагає визначити тренди і потенційні ризики, пов'язані з діяльністю підприємства.

Вертикальний аналіз, або структурний аналіз, полягає у визначенні структури фінансових показників шляхом обчислення питомої ваги кожної статті звітності у загальному підсумку. Цей метод застосовується для аналізу структури активів, пасивів та власного капіталу підприємства, а також для оцінки їх змін у часі.

Основні етапи вертикального аналізу:

- Визначення питомої ваги кожної статті активів і пасивів у загальному підсумку.
- Оцінка змін питомої ваги за звітний період.
- Аналіз впливу змін на фінансову стійкість і структуру капіталу підприємства.

Застосування вертикального аналізу дозволяє виявити, які статті активів або пасивів мають найбільшу вагу в загальному підсумку, що, у свою чергу, допомагає визначити фінансову стійкість підприємства та його здатність управляти власними ресурсами.

Коефіцієнтний аналіз є одним із найбільш поширених методів оцінки фінансового стану підприємства. Він передбачає розрахунок фінансових коефіцієнтів, які дозволяють оцінити платоспроможність, ліквідність, рентабельність, оборотність активів та інші ключові показники фінансової діяльності. До основних груп фінансових коефіцієнтів належать:

- Коефіцієнти ліквідності — оцінюють здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. Основні показники: коефіцієнт поточної ліквідності, швидкої ліквідності, абсолютної ліквідності.
- Коефіцієнти платоспроможності (або фінансової стійкості) — показують здатність підприємства виконувати свої довгострокові зобов'язання. Сюди відносяться коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансового важеля тощо.
- Коефіцієнти рентабельності — відображають ефективність використання ресурсів підприємства. Вони включають рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність продажів.
- Коефіцієнти ділової активності — оцінюють ефективність використання активів та управління ресурсами. До них належать коефіцієнти оборотності активів, дебіторської заборгованості, кредиторської заборгованості.

Коефіцієнтний аналіз є зручним методом для порівняння фінансового стану підприємства з іншими компаніями в галузі та для виявлення змін у фінансових показниках.

Аналіз фінансових потоків ґрунтується на використанні звіту про рух грошових коштів і дозволяє оцінити грошові потоки підприємства за операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю. Він допомагає зрозуміти, які джерела фінансування є основними для підприємства, а також як використовуються отримані кошти.

Основні етапи аналізу фінансових потоків:

- Оцінка операційного грошового потоку для визначення, наскільки підприємство здатне генерувати кошти для покриття поточних витрат і боргових зобов'язань.
- Аналіз інвестиційних потоків для оцінки стратегії підприємства щодо придбання або продажу активів.
- Оцінка фінансових потоків, які показують, як підприємство фінансує свою діяльність через позики, виплати дивідендів тощо.

Аналіз фінансових потоків дає можливість оцінити ліквідність підприємства, а також його здатність залучати і використовувати ресурси для розвитку діяльності.

Порівняльний аналіз передбачає співставлення фінансових показників підприємства з аналогічними показниками інших компаній галузі або середніми галузевими значеннями. Це дозволяє оцінити конкурентні позиції підприємства та його фінансові можливості порівняно з іншими учасниками ринку.

Аналіз тенденцій є доповненням до горизонтального аналізу і полягає у вивченні динаміки фінансових показників за кілька періодів для виявлення сталих трендів. Такий підхід дозволяє побачити, як змінюються фінансові показники підприємства у довгостроковій перспективі, що є важливим для прийняття стратегічних рішень.

Методи аналізу фінансової звітності дозволяють всебічно оцінити фінансовий стан підприємства і зрозуміти, наскільки ефективно воно використовує свої ресурси. Горизонтальний та вертикальний аналіз допомагають виявити структурні зміни і тенденції, коефіцієнтний аналіз надає конкретні показники для оцінки платоспроможності, ліквідності та рентабельності, а аналіз

фінансових потоків — оцінити грошові потоки. Комплексне використання цих методів забезпечує можливість приймати обґрунтовані управлінські рішення для поліпшення фінансового стану підприємства та підвищення його конкурентоспроможності.

Діяльність базового підприємства досліджувалася за період з 2021 по 2023 роки. Було виявлено, що організаційні особливості підприємства значною мірою визначають підхід до ведення бухгалтерського обліку та аудиту. Компанія займається виробництвом снєків, соків та пепсі, що впливає на структуру та складність облікових процедур, зокрема на:

- Типи фінансових операцій, що відображаються у звітності (наприклад, операції з активами, зобов'язаннями, доходами і витратами);
- Необхідність дотримання специфічних для галузі законодавчих та нормативних вимог;
- Використання різних методів оцінки активів та зобов'язань (наприклад, за первісною вартістю або за справедливою вартістю).

Вивчення облікової політики підприємства свідчить про те, що воно дотримується вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Важливу роль відіграє наказ про облікову політику, який регулює ключові аспекти облікової діяльності, зокрема:

- Вибір методів амортизації основних засобів;
- Методи оцінки запасів;
- Принципи визнання доходів і витрат тощо.

Однак критичний аналіз наказу про облікову політику показав, що деякі методи, які застосовує підприємство, потребують удосконалення з точки зору відповідності МСФЗ. Зокрема, спостерігаються відхилення у застосуванні оцінки справедливої вартості, що може впливати на прозорість і точність фінансової звітності.

Аналіз організаційної структури підприємства показав, що бухгалтерський підрозділ підприємства складається з кількох функціональних

відділів, які спеціалізуються на різних аспектах облікової діяльності:

– Відділ фінансового обліку відповідає за реєстрацію всіх господарських операцій, підготовку фінансових звітів та забезпечення дотримання стандартів обліку.

– Відділ податкового обліку здійснює підготовку податкових декларацій, контроль за сплатою податків та ведення звітності, пов'язаної з податковими зобов'язаннями підприємства.

– Відділ внутрішнього контролю та аудиту проводить перевірку внутрішніх процедур для забезпечення надійності фінансових даних та дотримання законодавства.

Функції між працівниками бухгалтерії розподілені відповідно до ключових напрямів діяльності. Проте критичний аналіз показує, що на деяких рівнях управління фінансовими процесами спостерігається недостатня чіткість у розподілі відповідальності. Це може призводити до дублювання функцій або пропусків в обліку окремих операцій. Особливо це стосується документування господарських операцій та контролю за своєчасним внесенням інформації до облікових реєстрів.

Ефективність організації бухгалтерського обліку та аудиту значною мірою залежить від наявності та якості внутрішнього контролю на підприємстві. Аналіз структури та функцій бухгалтерського підрозділу показав, що підприємство має розроблену систему контролю, проте виявлено низку проблем, які потребують вирішення.

Зокрема, основними проблемами є відсутність автоматизованої системи внутрішнього контролю, що ускладнює моніторинг фінансових операцій в режимі реального часу та недостатня координація між відділом податкового обліку та фінансового обліку, що може призводити до затримок у підготовці фінансової та податкової звітності.

Невідповідність деяких елементів облікової політики міжнародним стандартам. Це стосується, наприклад, використання методів оцінки активів та зобов'язань, які відрізняються від МСФЗ, що може впливати на достовірність і

порівнянність фінансової звітності.

Документування господарських операцій є основою ведення бухгалтерського обліку. Підприємство використовує як електронну, так і паперову систему документування, що забезпечує належний рівень контролю за фінансовими операціями. Однак відсутність єдиної інтегрованої автоматизованої системи створює додаткове навантаження на бухгалтерів і підвищує ризик помилок під час введення даних. Автоматизація облікових процесів могла б сприяти підвищенню точності та зниженню витрат на ведення обліку.

Звітність підприємства відповідає вимогам національних стандартів і подається вчасно, проте існують деякі проблеми з інтерпретацією фінансових показників через різницю між національними та міжнародними стандартами звітності. Особливо це стосується питань оподаткування, де підприємство стикається з труднощами під час підготовки декларацій через постійні зміни в податковому законодавстві.

На основі методик, розглянутих у Розділі 1, було проведено оцінку можливостей удосконалення організації облікових процесів на підприємстві. Зокрема, використання ризик-орієнтованого підходу до аудиту дозволило виявити ділянки обліку, що потребують особливої уваги, серед яких:

- Облік основних засобів, де спостерігається недооцінка справедливої вартості деяких активів, що може призвести до спотворення звітності.
- Облік зобов'язань, де існують недоліки у відображенні короткострокових кредиторських зобов'язань.

Запропоновані методики дозволили підвищити точність і достовірність фінансової звітності, а також скоротити час на проведення внутрішніх аудитів, що позитивно вплинуло на загальну ефективність фінансового управління на підприємстві.

Проведений аналіз показав, що організація бухгалтерського обліку та аудиту на підприємстві є достатньо ефективною, проте існує ряд проблем, які можуть бути вирішені за допомогою вдосконалення методик документування,

автоматизації облікових процесів і покращення координації між різними відділами бухгалтерського підрозділу. Впровадження сучасних ІТ-рішень і гармонізація облікової політики з міжнародними стандартами також сприятиме підвищенню прозорості та точності фінансової звітності підприємства.

2.2 Аналіз майнового стану, фінансової незалежності та ліквідності підприємств

Для цілей ілюстрації розрахунку фінансових показників, фінансового аналізу та аудиту, було обране підприємство ТОВ «Сандора» — український виробник соків, нектарів, соковмісних продуктів, газованих напоїв та снєків, яке з 2007 року входить до складу PepsiCo.

Аналіз майнового стану, фінансової незалежності та ліквідності підприємства є ключовими етапами оцінки його фінансового стану. Ці показники дозволяють виявити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси, наскільки стійке до змін у зовнішньому середовищі і чи здатне воно виконувати зобов'язання перед кредиторами та інвесторами. У цьому розділі проведемо аналіз, спрямований на вивчення структури активів та пасивів підприємства, оцінку фінансової стійкості та ліквідності, а також рентабельності діяльності.

Для всебічного дослідження використано ряд фінансово-економічних моделей і підходів, зокрема:

1. Вертикальний аналіз активів і пасивів — дозволяє оцінити структуру майна підприємства та джерела його фінансування, визначити частку оборотних і необоротних активів, власного капіталу та зобов'язань. Такий підхід надає уявлення про фінансову стійкість і можливості подальшого розвитку підприємства.

2. Структура майна — аналіз структури активів і пасивів надає інформацію про ефективність розподілу ресурсів між основними і оборотними

активами, що є важливим показником для оцінки фінансової стабільності.

3. Якісна оцінка основних засобів — аналіз стану основних засобів дозволяє визначити рівень їх зношеності та потребу в оновленні, що безпосередньо впливає на ефективність діяльності та довгострокову перспективу розвитку підприємства.

4. Ефективність оборотних активів — дослідження швидкості оборотності та ефективності використання оборотних активів (таких як запаси, дебіторська заборгованість) допомагає оцінити, наскільки швидко підприємство генерує кошти для фінансування своєї поточної діяльності.

5. Аналіз запасів — дозволяє вивчити склад та обсяг запасів підприємства, а також ефективність управління ними. Недостатній або надмірний обсяг запасів може негативно вплинути на ліквідність і прибутковість.

6. Фінансова стійкість — оцінка здатності підприємства підтримувати стабільний фінансовий стан навіть у несприятливих умовах. Включає аналіз частки власного та залученого капіталу, а також здатності підприємства самостійно фінансувати свою діяльність.

7. Ліквідність — аналіз ліквідності активів допомагає оцінити здатність підприємства швидко мобілізувати кошти для покриття своїх короткострокових зобов'язань, що є важливим показником для забезпечення стабільної роботи.

8. Рентабельність — оцінка прибутковості підприємства надає можливість визначити ефективність використання ресурсів, здатність генерувати прибуток і створювати додаткову вартість для власників.

Застосування цих методів у комплексі дозволяє сформувати цілісне уявлення про фінансовий стан підприємства, виявити його сильні та слабкі сторони, а також надати рекомендації щодо підвищення ефективності управління активами, покращення структури капіталу та оптимізації фінансових показників.

Вертикальний аналіз активів балансу

Вертикальний аналіз активів і пасивів передбачає розрахунок питомої

ваги кожної статті у загальній структурі балансу. Він дозволяє оцінити структуру активів підприємства, визначити частку оборотних та необоротних активів, а також проаналізувати, наскільки ефективно підприємство розпоряджається своїм майном. Вертикальний аналіз пасивів дозволяє оцінити джерела фінансування, частку власного та залученого капіталу, рівень залежності від зовнішніх кредиторів.

Він надає можливість оцінити рівень фінансової стійкості підприємства. Висока частка власного капіталу свідчить про незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, що забезпечує стабільність та здатність протистояти економічним потрясінням. Навпаки, велика частка позикових коштів вказує на залежність підприємства від зовнішніх кредиторів, що може створити ризики у випадку зміни економічної ситуації.

На основі обраного підприємства було створено наступну модель вертикального аналізу активів та пасивів (табл.2.1).

Аналізуючи інформацію, наведену в таблиці 2.1, можемо зробити висновок, що загальний обсяг активів зріс на 26% (на 1 437 629 тис. грн), що свідчить про розширення активів компанії. Однак структура активів зазнала значних змін, що впливає на фінансову стійкість і ліквідність компанії.

Необоротні активи зменшилися на 13% (на 460 966 тис. грн), і їх частка в загальній структурі знизилася з 62% до 43% (на 19 відсоткових пунктів). Це свідчить про зменшення інвестицій у довгострокові активи або амортизацію.

Зокрема:

1. Основні засоби зменшилися на 4%, що може бути наслідком амортизації або продажу частини обладнання. Їх частка в загальній структурі зменшилася з 49% до 37%, що може зменшити виробничий потенціал компанії.

2. Відстрочені податкові активи повністю зникли, знизивши свою частку в структурі активів на 11%. Це може свідчити про зміни в податковій

Таблиця 2.1 - Вертикальний аналіз активів балансу ТОВ «Сандора» станом на 2022 та 2023 р.р.

Статті балансу	Рядок	Роки	2022/2023 р.р.	Питома вага, %	Зміна за
----------------	-------	------	----------------	----------------	----------

Актив		2022	2023			2022	2023	структ урою за 2022- 2023 роки, у %.
		тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	у %	у %	у %	
Необоротні активи, всього, у тому числі:	1095	3 457 185	2 996 219	(460 966)	-13	62	43	-19
Нематеріальні активи	1000	533	407	(126)	-24	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	47 115	178 640	131 525	279	1	3	2
Основні засоби	1010	2 727 761	2 611 994	(115 767)	-4	49	37	-12
Відстрочені податкові активи	1045	586 902	-	(586 902)	-100	11	0	-11
Інші необоротні активи	1090	94 874	205 178	110 304	116	2	3	1
Оборотні активи, всього, у тому числі:	1195	3 457 185	2 996 219	(460 966)	-13	62	43	-19
Запаси	1100	669 732	774 538	104 806	16	12	11	-1
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	456 885	1 432 066	975 181	213	8	20	12
Дебіторська заборгованість за рахунками	1130+113 5+1136	359 679	1 262 005	902 326	251	6	18	12
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	16 706	71 105	54 399	326	0	1	1
Гроші та їх еквіваленти	1165	501 378	396 197	(105 181)	-21	9	6	-3
Витрати майбутніх періодів	1170	3 876	7 594	3 718	96	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	88 349	51 695	(36 654)	-41	2	1	-1
Баланс	1300	5 553 790	6 991 419	1 437 629	26	100	100	0

Джерело: розроблено автором на основі [16]

політиці або використання цього активу для погашення податкових зобов'язань.

3. Незавершені капітальні інвестиції зросли на 279%, що є позитивним сигналом щодо нових інвестицій у розвиток, однак вони ще не приносять доходу, оскільки не завершені. Частка цих активів зросла з 1% до 3%.

4. Оборотні активи також зменшилися на 13%, і їх частка в загальній структурі склала 43%, що на 19% менше, ніж у попередньому році. Основні зміни в оборотних активах:

5. Запаси зросли на 16%, однак їх частка в загальній структурі трохи

знизилися (на 1%), що свідчить про підтримання обсягу матеріальних ресурсів на достатньому рівні для безперебійного виробництва.

6. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги зросла на 213%, збільшивши свою частку в структурі з 8% до 20%. Це може вказувати на активне використання продажу в кредит або затримки в отриманні платежів.

7. Дебіторська заборгованість за рахунками зросла на 251%, що вказує на зростання боргів контрагентів перед компанією. Частка цього виду дебіторської заборгованості збільшилася з 6% до 18%, що може бути потенційним ризиком для ліквідності.

8. Грошові кошти та їх еквіваленти зменшилися на 21%, і їх частка знизилися з 9% до 6%, що може обмежувати можливості компанії швидко реагувати на потреби у ліквідності.

9. Інші поточні активи та витрати майбутніх періодів змінилися незначно, залишаючи свою частку на рівні 1% і 0% відповідно, що свідчить про незначний вплив цих статей на загальну структуру активів.

Загалом, структура активів компанії показує скорочення необоротних активів і значне зростання оборотних активів, особливо дебіторської заборгованості. Такі зміни можуть свідчити про прагнення компанії підвищити ліквідність, однак значне зростання дебіторської заборгованості може призвести до ризиків, пов'язаних з несвоєчасним погашенням боргів клієнтами.

Зменшення грошових коштів при зростанні дебіторської заборгованості може негативно вплинути на поточну платоспроможність компанії. Компанії варто звернути увагу на управління дебіторською заборгованістю, щоб зменшити ризики нестачі ліквідних коштів, а також зберегти оптимальний рівень грошових коштів для забезпечення фінансової стійкості та стабільності діяльності.

Таким чином, компанії варто переглянути стратегію управління дебіторською заборгованістю та забезпечити більш стабільний рівень грошових коштів для підтримки фінансової стійкості та платоспроможності.

Аналізуючи Таблицю 2.2 можемо зробити такі висновки:

1. Власний капітал - загальна сума власного капіталу є від'ємною, хоча й дещо зросла, скоротившись на 14% (на 259 846 тис. грн). Питома вага власного капіталу зменшилася з -39% до -27%, що є негативним показником для фінансової стійкості компанії. Від'ємне значення власного капіталу говорить про накопичені збитки або перевищення зобов'язань над активами. Основна частина власного капіталу складається з нерозподіленого збитку, який скоротився на 259 846 тис. грн, хоча залишився значним у структурі балансу.

2. Зареєстрований капітал - він залишився незмінним і становить 2 008 573 тис. грн. Це позитивно впливає на стабільність, але не покращує фінансову стійкість компанії через високий обсяг збитків.

3. Довгострокові зобов'язання та забезпечення - загальна сума довгострокових зобов'язань зросла на 5% і склала 3 876 350 тис. грн. Питома вага цієї категорії зобов'язань збільшилася з 55% до 66%, що свідчить про більшу залежність компанії від довгострокового фінансування. Зокрема, інші довгострокові зобов'язання вирости на 5%, що підвищило їхню питому вагу на 11%.

4. Поточні зобов'язання зросли на 19%, досягнувши 5 021 455 тис. грн, що становить 73% від загального балансу, підвищуючи їхню питому вагу на 1%. Короткострокові кредити повністю зникли зі структури пасивів, що свідчить про погашення боргу або його реструктуризацію. Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги значно зросла на 43%, досягнувши 2 300 561 тис. грн, що становить 33% від загального балансу.

Це може свідчити про затримки у виплатах постачальникам або збільшення обсягів закупівель

Таблиця 2.2 - Вертикальний аналіз пасивів балансу ТОВ «Сандора» станом на 2022 та 2023 р.р.

Статті балансу	Рядок	Роки		2023/2022 р.р.	Питома вага, %		Зміна за структурою за 2023-
		2022	2023		2023	2022	

Пасив		тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	у %	у %	у %	2022 роки, у %.
Власний капітал		(2 166 232)	(1 906 386)	(259 846)	14	-27	-3	-12
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2 008 573	2 008 573	-	0	29	36	7
Додатковий капітал	1410	8 256	8 256	-	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(4 183 061)	(3 923 215)	(259 846)	7	-56	-75	-19
Довгострокові зобов'язання та забезпечення		3 668 985	3 876 350	(207 365)	-5	55	66	11
Пенсійні зобов'язання	1505	-	7 463	(7 463)	-100	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3 668 985	3 868 887	(199 902)	-5	55	66	11
Поточні зобов'язання та забезпечення		4 051 037	5 021 455	(970 418)	-19	72	73	1
Короткострокові кредити	1600	1 776 900	-	1 776 900	100	0	32	32
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	327 122	617 687	(290 565)	-47	9	6	-3
Поточна кредиторська заборгованість за Т/Р/П	1615	1 311 619	2 300 561	(988 942)	-43	33	24	-9
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунки з бюджетом	1620	14 975	23 854	(8 879)	-37	0	0	0
Розрахунки за страхуванням	1625	7 885	8 392	(507)	-6	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1630	37 885	38 613	(728)	-2	1	1	0
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	18 302	11 663	6 639	57	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	56 670	70 238	(13 568)	-19	1	1	0
Інші поточні зобов'язання	1690	499 679	1 950 447	(1 450 768)	-74	28	9	-19
Баланс	1900	5 553 790	6 991 419	(1437629)	-21	100	100	0

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями зросла на 47%, що є ознакою необхідності виплат за довгостроковими боргами у найближчій перспективі. Інші поточні зобов'язання зросли на 74%, склавши 1 950 447 тис.

грн, що суттєво збільшує ризик ліквідності.

5. Інші зобов'язання - розрахунки за страхуванням, поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці та поточні забезпечення зазнали незначних змін, що не впливає на загальну структуру пасивів.

6. Загальний огляд - фінансова структура компанії вказує на високий рівень залежності від зовнішнього фінансування. Значне зростання поточних зобов'язань, особливо короткострокової кредиторської заборгованості, може створити додатковий тиск на ліквідність компанії, адже необхідність погашення зобов'язань у короткостроковій перспективі значно зростає.

Від'ємний власний капітал і значна частка кредиторської заборгованості вказують на ризики фінансової стійкості. Для покращення фінансової ситуації компанії варто розглянути можливість реструктуризації зобов'язань і підвищення обсягів власного капіталу, що може стабілізувати баланс і покращити фінансову стійкість у майбутньому.

Загалом, компанії необхідно вдосконалити управління оборотними коштами і зобов'язаннями, а також розглянути можливості для зниження залежності від короткострокових кредитів і збільшення власного капіталу.

Структура майна підприємства

Аналіз структури майна дозволяє детально розглянути склад активів підприємства та оцінити, наскільки ефективно вони використовуються. До основних показників, які враховуються при аналізі структури майна, належать:

- Частка необоротних активів, що включає основні засоби, нематеріальні активи та інші довгострокові інвестиції.
- Частка оборотних активів, до яких належать запаси, дебіторська заборгованість і грошові кошти.

Баланс між оборотними та необоротними активами є важливим показником для оцінки гнучкості підприємства. Велика частка необоротних активів може свідчити про довгострокову орієнтацію компанії, але також може знижувати її ліквідність. Навпаки, висока частка оборотних активів дозволяє

швидше реагувати на зміни в ринковому середовищі та підтримувати необхідний рівень ліквідності (таб. 2.3).

Таблиця 2.3 - Структура майна ТОВ «Сандора» у 2022 та 2023 р.р.

Показник	Значення показника				Зміни	
	На кінець року	У % до валюти балансу	На початок року	У % до валюти балансу	(гр.4 - гр.2)	У% (гр.6: гр.2)*100
1	2	3	4	5	6	7
АКТИВ						
Необоротні активи	2 996 219	43	3 457 185	62	(460 966)	-15
Поточні активи — усього	6 991 419		5 553 790		1 437 629	21
Із них запаси, у тому числі: виробничі запаси; готова продукція; інші	774 538	11	669 732	12	104 806	14
Ліквідні активи – усього, з них:	1 237 061	18	1 338 524	24	(101 463)	-8
векселі одержані	-		-			
дебіторська заборгованість	833 270	12	833 270	15	-	0
поточні фінансові інвестиції	-		-			
грошові кошти та їх еквіваленти	396 197	6	501 378	9	(105 181)	-27
інші оборотні активи	51 695	1	88 349	2	(36 654)	
втрати майбутніх періодів	7 594	0	3 876	0	3 718	49
ПАСИВ					-	
Власний капітал	(1 906 386)	-27	(2 166 232)	-39	259 846	-14
Позикові кошти – усього, із них	8 897 805	127	7 720 022	139	1 177 783	13
Довгострокові зобов'язання	3 876 350	55	3 668 985	66	207 365	5
Короткострокові зобов'язання	5 021 455	72	4 051 037	73	970 418	19
у чому числі: кредити банку; розрахунки з кредиторами інші	5 021 455	72	4 051 037	73	970 418	19
Валюта балансу	6 991 419	100	5 553 790	100	1 437 629	21

Джерело: розроблено автором на основі [16]

На кінець року необоротні активи зменшилися до 2 996 219 тис. грн, що становить 43% валюти балансу (було 62% на початок року). Зниження на 15% свідчить про скорочення інвестицій у довгострокові активи або їхню амортизацію. Це може вказувати на те, що компанія не планує значних

довгострокових вкладень або оптимізує структуру основних засобів.

Загальна сума поточних активів збільшилася на 21%, що становить 6 991 419 тис. грн на кінець року. Зростання поточних активів може бути позитивним фактором для забезпечення ліквідності.

Обсяг запасів зріс на 14% до 774 538 тис. грн (11% валюти балансу). Це може свідчити про підготовку компанії до зростання виробництва чи продажів, але також може призвести до заморожування капіталу, якщо обсяги реалізації будуть нижчими за очікування.

Сума ліквідних активів зменшилася на 8% до 1 237 061 тис. грн, що зменшило їхню частку у валюті балансу з 24% до 18%. Зниження ліквідних активів, особливо грошових коштів (які зменшились на 27%), може негативно вплинути на здатність компанії оперативно покривати свої зобов'язання.

Дебіторська заборгованість залишилася на рівні 833 270 тис. грн, але її частка у валюті балансу зменшилася з 15% до 12%. Це може вказувати на покращення у зборі заборгованостей або меншу потребу в наданні кредитних умов клієнтам.

Грошові кошти та їх еквіваленти зменшились на 105 181 тис. грн (до 396 197 тис. грн), що знизило їх частку у балансі до 6%. Це може свідчити про недостатню ліквідність, яка потенційно обмежує можливість покриття короткострокових зобов'язань.

Витрати майбутніх періодів дещо збільшились до 7 594 тис. грн, що не має суттєвого впливу на загальну структуру, але може свідчити про зростання витрат, які будуть амортизовані у наступних періодах.

Власний капітал залишається від'ємним, хоча і зменшився на 259 846 тис. грн, що поліпшило його питому вагу з -39% до -27%. Від'ємний власний капітал вказує на те, що зобов'язання компанії перевищують її активи, що є серйозним сигналом про ризики неплатоспроможності та потенційну потребу у збільшенні капіталовкладень для покриття боргів.

Позикові кошти зросли на 13%, досягнувши 8 897 805 тис. грн, що становить 127% від валюти балансу. Це свідчить про значну залежність компанії

від позикових ресурсів, що підвищує фінансові ризики у випадку зниження доходів або збільшення вартості обслуговування боргу.

Довгострокові зобов'язання збільшилися на 5%, до 3 876 350 тис. грн, що становить 55% від валюти балансу (було 66%). Зниження питомої ваги довгострокових зобов'язань свідчить про поступову заміну довгострокових кредитів на короткострокові або про часткове погашення.

Короткострокові зобов'язання зросли на 19%, до 5 021 455 тис. грн, що становить 72% від валюти балансу. Велика частка короткострокових зобов'язань може створювати тиск на компанію через необхідність погашення в найближчій перспективі.

Від'ємний власний капітал залишається значною проблемою, що вказує на перевищення зобов'язань над активами. Це створює ризик неплатоспроможності та потребує залучення додаткового капіталу або збільшення прибутковості компанії.

Збільшення обсягу запасів може бути позитивним фактором, якщо це підготовка до зростання попиту. Однак це може бути ризиком для ліквідності, якщо компанія не зможе швидко реалізувати запаси.

Пропонується оптимізувати структуру фінансування, зменшити залежність від короткострокових позик, переорієнтувавшись на довгострокове фінансування, щоб зменшити тиск на ліквідність. Приділити увагу нарощуванню грошових резервів та управлінню дебіторською заборгованістю для забезпечення стабільного обігу коштів. Розглянути можливість залучення інвесторів або реінвестування прибутку для покриття від'ємного власного капіталу і зміцнення фінансової стійкості.

Якісна оцінка основних засобів

Аналіз стану основних передбачає визначення рівня зношеності основних засобів, їх вікового складу та необхідності в оновленні. Основні засоби відіграють ключову роль у виробничій діяльності підприємства, а їх якісний стан впливає на ефективність та продуктивність.

Ключовими показниками для якісної оцінки основних засобів є:

- Коефіцієнт зношеності, який показує, яка частка основних засобів вже втратила свою початкову вартість.
- Коефіцієнт придатності, що відображає частку основних засобів, які ще можуть використовуватися у виробничому процесі.
- Коефіцієнт оновлення основних засобів, що свідчить про активність підприємства у придбанні нових основних засобів.

Якісна оцінка основних засобів дозволяє визначити, наскільки ефективно підприємство підтримує свою матеріально-технічну базу, чи існує потреба в оновленні активів для забезпечення конкурентоспроможності та розвитку (таб. 2.4, 2.5).

Таблиця 2.4 - Якісна оцінка основних засобів (коефіцієнтний аналіз) ТОВ «Сандора» станом на 2022 та 2023 р.р.

Коеф. / Роки	Коеф. зносу ОЗ	Коеф. придатності ОЗ	Коеф. оновлення ОЗ	Коеф. вибуття ОЗ	Індекс постійного активу	Фондовіддача	Фондорентабельність
2022	6%	94%	33%	-3%	2	2	103%
2023	13%	87%	14%	-2%	2	2	37%

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Таблиця 2.5 - Якісна оцінка основних засобів (аналіз відхилення) ТОВ «Сандора» станом на 2022 та 2023 р.р.

№	Показник	Базисний рік (2022)	Звітний рік (2023)	Відхилення	
				абсолютне	відносне
1	Середньорічна вартість ОЗ	3 269 782	4 156 294	886 513	1,27
2	Чистий дохід	6 423 969	9 707 781	3 283 812	1,51
3	Прибуток від реалізації	3 373 892	1 552 702	(1 821 190)	0,46
4	Фондовіддача	1,96	2,34	0,37	1,19
5	Рентабельність реалізованої продукції	0,53	0,16	(0,37)	0,30
6	Фондорентабельність	1,03	0,37	(0,66)	0,36

Джерело: розроблено автором на основі [16]

На основі таблиць 2.4 та 2.5 можемо зробити висновок, що хоча підприємство показує зростання обсягів продажів, значне зниження

рентабельності свідчить про проблеми з ефективністю витрат чи іншими фінансовими труднощами. ОЗ зношуються, а рівень їх оновлення падає, що може вплинути на довгострокову конкурентоспроможність. Підприємству варто зосередитися на модернізації ОЗ, контролі витрат та підвищенні рентабельності реалізації продукції для досягнення стабільнішого фінансового результату.

Коефіцієнт зносу ОЗ зріс з 6% у 2022 році до 13% у 2023 році, що свідчить про збільшення фізичного або морального зношення ОЗ підприємства. Зростання цього показника може вказувати на збільшення витрат на технічне обслуговування та потребу в оновленні ОЗ.

Коефіцієнт придатності ОЗ відповідно знизився з 94% до 87%, що свідчить про погіршення стану основних засобів. Це може вплинути на продуктивність та ефективність роботи підприємства, оскільки менший рівень придатності обмежує можливості використання наявного обладнання.

Коефіцієнт оновлення ОЗ знизився з 33% у 2022 році до 14% у 2023 році. Це може означати, що підприємство в меншій мірі оновлювало свої основні засоби в 2023 році. Менше оновлення може свідчити про відсутність інвестицій у нове обладнання, що знижує технологічну конкурентоспроможність.

Коефіцієнт вибуття ОЗ також змінився з -3% у 2022 році до -2% у 2023 році. Це вказує на те, що вибуття ОЗ є незначним, однак, його зниження може вказувати на скорочення виведення застарілого обладнання, що також може впливати на загальну ефективність ОЗ.

Індекс постійного активу залишився на рівні 2 у обох роках, що може свідчити про стабільну структуру активів. Це вказує на те, що підприємство використовує постійні активи ефективно, хоча зниження оновлення може призвести до зниження їх продуктивності у майбутньому.

Фондовіддача зросла з 1,96 у 2022 році до 2,34 у 2023 році, що свідчить про зростання ефективності використання основних засобів. Це може бути позитивним показником для підприємства, оскільки вказує на зростання продуктивності кожної одиниці основних засобів.

Фондорентабельність знизилася з 1,03 до 0,37, що вказує на значне

зниження рентабельності основних засобів. Це може свідчити про зменшення ефективності використання ОЗ для генерування прибутку, і може бути викликане загальним зниженням рентабельності реалізованої продукції.

Середньорічна вартість ОЗ зросла на 27%, що може бути пов'язане з інвестиціями в основні засоби у попередні роки, але без значного оновлення у 2023 році.

Рентабельність реалізованої продукції також різко знизилася з 0,53 до 0,16, що вказує на значне зменшення прибутковості продажів і потребу у вдосконаленні системи контролю витрат або підвищення цін.

Аналіз запасів

Обсяг і склад запасів безпосередньо впливають на ліквідність і фінансові показники підприємства. Аналіз запасів включає оцінку обсягу, складу, структури та динаміки змін запасів. Важливим завданням є оптимізація запасів, оскільки їх надмірна кількість може заморожувати кошти, а недостатня кількість — обмежувати виробничі можливості.

Ключові показники аналізу запасів включають:

- Коефіцієнт оборотності запасів, що показує швидкість їх реалізації.
- Коефіцієнт тривалості зберігання запасів, який визначає середній час, протягом якого запаси перебувають на складі.

Ефективне управління запасами дозволяє уникнути затримок у постачанні продукції, підвищити ліквідність підприємства та мінімізувати витрати на зберігання.

На основі таблиці 2.6 аналіз показує, що компанії варто підтримувати таку ефективність управління запасами, контролюючи рівень запасів відповідно до попиту та переглядаючи свою політику закупівель, щоб уникнути накопичення зайвих запасів. Це дозволить мінімізувати витрати та підвищити загальну ефективність діяльності.

Таблиця 2.6 – Показники оборотності запасів ТОВ «Сандора» станом на 2022 та 2023 р.р.

Коефіцієнти / Роки	Коефіцієнт оборотності запасів	Період оборотності запасів
2023	4,55	80,15
2022	10,53	34,67

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Коефіцієнт оборотності запасів зріс з 4,55 у 2022 році до 10,53 у 2023 році. Це свідчить про значне прискорення оборотності запасів. Збільшення цього коефіцієнта означає, що запаси продаються швидше, тобто підприємство потребує менше часу для їх реалізації. Це позитивна тенденція, оскільки швидша оборотність запасів може вказувати на підвищений попит на продукцію або на більш ефективне управління запасами.

Період оборотності запасів скоротився з 80,15 днів у 2022 році до 34,67 днів у 2023 році. Це підтверджує зростання оборотності, оскільки тепер підприємство в середньому тримає запаси лише 34,67 днів перед їх продажем, порівняно з 80,15 днями у попередньому році. Скорочення періоду оборотності запасів свідчить про ефективніше управління запасами, що зменшує витрати на їх зберігання та ризик псування або морального зношення.

Показники 2023 року вказують на суттєве покращення ефективності управління запасами порівняно з 2022 роком. Зростання коефіцієнта оборотності та скорочення періоду оборотності є позитивними показниками, які свідчать про:

- Підвищення попиту на продукцію компанії або зростання обсягів продажу.
- Більш ефективне управління запасами, що може знизити витрати на їх утримання.
- Поліпшення ліквідності підприємства, оскільки швидка оборотність запасів може вивільнити більше грошових коштів, які можуть бути направлені на інші потреби.

Ефективність використання оборотних активів

Ефективність управління оборотними активами впливає на ліквідність і фінансову стабільність підприємства. Оборотні активи, такі як запаси, дебіторська заборгованість і грошові кошти, забезпечують поточну операційну

діяльність і швидко реакцію на зміни в ринковому середовищі.

Основними показниками ефективності використання оборотних активів є:

- Оборотноість запасів, яка показує, наскільки швидко підприємство може перетворити запаси в грошові кошти.
- Оборотноість дебіторської заборгованості, що вказує на швидкість повернення коштів від дебіторів.
- Оборотноість грошових коштів, яка свідчить про ефективність управління ліквідністю підприємства.

Показники оборотності дозволяють оцінити, наскільки швидко підприємство може мобілізувати свої активи для покриття поточних зобов'язань.

Таблиця 2.7 – Показники ефективності використання оборотних активів ТОВ «Сандора» станом на 2022 та 2023 р.р.

Коефіцієнти / Роки	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Строк погашення ДЗ	Строк погашення КЗ
2022	3,57	0,86	102,23	422,75
2023	4,75	3,18	76,88	114,85

Джерело: розроблено автором на основі [16]

На основі таблиці 2.7 аналіз показує, що компанії слід продовжувати ефективно управляти дебіторською заборгованістю для підтримки позитивної ліквідності. Варто також переглянути політику погашення кредиторської заборгованості, аби зберегти оптимальний баланс між фінансовою стабільністю та використанням відстрочення платежів як інструменту управління грошовими потоками.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зріс з 3,57 у 2022 році до 4,75 у 2023 році. Збільшення цього показника свідчить про те, що підприємство стало швидше стягувати дебіторську заборгованість. Це позитивна динаміка, оскільки дозволяє компанії швидше отримувати кошти від клієнтів, що покращує її ліквідність.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості значно зріс з 0,86 у 2022 році до 3,18 у 2023 році. Це означає, що підприємство почало швидше погашати свою кредиторську заборгованість. Такий приріст показника може бути ознакою поліпшення фінансової дисципліни або зменшення залежності від відстрочених платежів постачальникам.

Строк погашення дебіторської заборгованості зменшився з 102,23 днів у 2022 році до 76,88 днів у 2023 році. Це підтверджує прискорення оборотності дебіторської заборгованості, оскільки тепер клієнти виплачують заборгованість в середньому на 25 днів швидше. Це позитивний сигнал для ліквідності компанії, оскільки дозволяє швидше залучати кошти в обіг.

Строк погашення кредиторської заборгованості зменшився з 422,75 днів у 2022 році до 114,85 днів у 2023 році. Це свідчить про значне прискорення виплат компанією своїм постачальникам. З одного боку, це може бути позитивною ознакою фінансової дисципліни, але з іншого боку, може означати зменшення використання відстрочення платежів, що може вплинути на грошові потоки підприємства.

Показники 2023 року вказують на значні зміни в управлінні дебіторською та кредиторською заборгованістю:

– Підприємство суттєво покращило швидкість стягнення дебіторської заборгованості, що підвищує ліквідність і зменшує ризик неплатежів.

– Значне скорочення строків погашення кредиторської заборгованості може свідчити про кращу фінансову стабільність підприємства або прагнення зменшити зобов'язання перед постачальниками. Проте, це також може вказувати на ризик обмеження вільних грошових коштів, що варто враховувати для уникнення дефіциту обігових коштів.

Аналіз дебеторської заборгованості

Аналіз дебіторської заборгованості дозволяє оцінити ефективність політики управління боргами підприємства, з'ясувати, як швидко клієнти розраховуються за товари та послуги, а також виявити можливі фінансові ризики. Основні методи аналізу дебіторської заборгованості включають:

– Коефіцієнтний аналіз, що включає розрахунок різних коефіцієнтів, які показують, наскільки ефективно компанія управляє дебіторською заборгованістю

– Аналіз за строками інкасації (віковий аналіз дебіторської заборгованості). Цей метод передбачає поділ дебіторської заборгованості за строками прострочення.

Таблиця 2.8 - Аналіз дебіторської заборгованості ТОВ «Сандора» станом на 2022 та 2023 р.р.

Коефіцієнти / Роки	Коефіцієнт відволікання оборотних коштів в дебіторську заборгованість	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Період погашення (інкасації) дебіторської заборгованості	Величина вивільнення (додаткового залучення) коштів
2022	0,24	7,71	47,35	(996 541)
2023	0,92	3,51	103,97	1 302 360

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Аналіз даних в таблиці 2.8 свідчить про, що підприємству слід зосередитися на покращенні політики стягнення дебіторської заборгованості, наприклад, запровадити жорсткіші умови кредитування клієнтів, запропонувати знижки за ранні платежі або посилити контроль за простроченою заборгованістю. Також варто оптимізувати управління оборотними коштами, щоб уникнути надмірного відволікання ресурсів у дебіторську заборгованість та підтримувати належний рівень ліквідності.

Коефіцієнт відволікання оборотних коштів у дебіторську заборгованість зріс з 0,24 у 2022 році до 0,92 у 2023 році. Це означає, що в 2023 році значно більша частка оборотних коштів була відволічена на дебіторську заборгованість. Таке зростання може свідчити про збільшення обсягу продажів з відстрочкою платежів або про затримки в оплатах з боку клієнтів, що може створити додаткове навантаження на грошові потоки компанії.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості знизився з 7,71 у 2022 році до 3,51 у 2023 році. Це вказує на уповільнення оборотності

дебіторської заборгованості, що може свідчити про зростання термінів стягнення боргів з клієнтів. Зниження цього показника може бути негативним фактором для ліквідності підприємства, оскільки уповільнене надходження коштів від клієнтів обмежує можливості для фінансування операційної діяльності.

Період погашення дебіторської заборгованості значно збільшився з 47,35 днів у 2022 році до 103,97 днів у 2023 році. Це означає, що в 2023 році компанії потрібно було більше часу для отримання платежів від своїх клієнтів. Така динаміка може свідчити про менш ефективне управління дебіторською заборгованістю або про можливі фінансові труднощі клієнтів, що затримують платежі.

У 2022 році показник величини вивільнення коштів склав (996 541), що означає, що кошти були додатково залучені в дебіторську заборгованість, і відбулося їх вивільнення. У 2023 році відбулося додаткове залучення коштів у розмірі 1 302 360, що може вказувати на потребу в залученні додаткових ресурсів для підтримки оборотного капіталу. Залучення коштів у дебіторську заборгованість може бути небезпечним для ліквідності компанії, оскільки це кошти, які могли б бути використані для операційної діяльності.

Показники дебіторської заборгованості у 2023 році показують негативну динаміку порівняно з 2022 роком:

- Зросло відволікання оборотних коштів у дебіторську заборгованість, що створює додатковий фінансовий тиск.
- Знизився коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості та значно зріс період її інкасації, що свідчить про уповільнення надходження коштів від клієнтів.
- Значне додаткове залучення коштів у дебіторську заборгованість може впливати на ліквідність компанії та обмежувати її можливості щодо фінансування операцій.

2.3. Аналіз ділової активності, рентабельності та ризиків банкрутства підприємств

Фінансовий стан підприємства залежить не лише від прибутковості його діяльності, а й від ефективності використання ресурсів та управління активами, ліквідності та фінансової стійкості. Оцінка ділової активності та рентабельності дозволяє визначити, наскільки ефективно підприємство здійснює свою операційну діяльність, тоді як оцінка ризиків банкрутства дає можливість завчасно визначити загрози неплатоспроможності, що є важливим для запобігання кризових ситуацій.

Комплексний аналіз ділової активності, рентабельності та ризику банкрутства дозволяє отримати повне уявлення про фінансовий стан підприємства та його здатність ефективно управляти своїми ресурсами. Високі показники оборотності та рентабельності свідчать про ефективне управління активами, що сприяє підвищенню прибутковості та фінансової стійкості підприємства. Оцінка ризику банкрутства на основі моделей Альтмана, Таффлера та Спрінгейта дозволяє завчасно виявити можливі загрози та вжити заходів для їх мінімізації, що є важливим для забезпечення стабільного розвитку та уникнення кризових ситуацій у майбутньому.

Розглянемо методики, які включають: аналіз ефективності використання активів (ОА), показники ліквідності, фінансову стійкість, дотримання золотого правила фінансування та рентабельність.

Оцінка ефективності використання оборотних активів (ОА)

Ефективність використання оборотних активів (ОА) є ключовою складовою для визначення ділової активності підприємства. Оборотні активи включають запаси, дебіторську заборгованість та інші активи, які швидко конвертуються у грошові кошти.

На основі інформації наданої у таблиці 2.9 можна дійти висновку, що у 2023 році підприємство показало покращення в ефективності використання оборотних активів: зросли показники оборотності та скоротилась тривалість

обороту.

Таблиця 2.9 - Показники ефективності використання оборотних активів ТОВ «Сандора» станом на 2022 та 2023 р.р.

Коефіцієнти / Роки	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Тривалість одного обороту оборотних активів	Величина вивільнення (додаткового залучення) коштів	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Чисті оборотні активи (ЧОА)
2022	2,19	166,56	1 506 091	0,46	(1 119 529)
2023	3,01	121,32	(1 203 338)	0,33	(1 794 753)

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Це позитивно відобразилося на швидкості обігу та ліквідності, однак, додаткове залучення коштів і зростання дефіциту чистих оборотних активів свідчать про фінансові труднощі у покритті короткострокових зобов'язань. Це вказує на необхідність більшої фінансової стійкості та контролю за управлінням оборотними активами.

У 2023 році коефіцієнт оборотності оборотних активів збільшився з 2,19 до 3,01, що свідчить про покращення швидкості обертання активів. Підприємство стало ефективніше використовувати свої оборотні активи, що може позитивно вплинути на його фінансову гнучкість і забезпечення оборотних коштів.

Скорочення тривалості одного обороту з 166,56 до 121,32 днів у 2023 році вказує на швидше перетворення активів у грошову форму. Це позитивний сигнал, оскільки скорочення обороту дозволяє швидше генерувати ліквідність.

У 2022 році підприємству вдалося вивільнити значну суму (1 506 091 одиниць), тоді як у 2023 році спостерігається додаткове залучення коштів в обсязі 1 203 338. Це свідчить про зростання потреби у фінансуванні оборотних активів або про розширення діяльності, що потребувало додаткових коштів.

Зменшення коефіцієнта завантаження з 0,46 до 0,33 у 2023 році свідчить про зростання ефективності використання активів для отримання доходу. Підприємство стало менше вкладати в оборотні активи для забезпечення своєї

операційної діяльності.

Показник ЧОА у від'ємному значенні свідчить про дефіцит оборотних активів для покриття короткострокових зобов'язань, що означає ризик недостатньої ліквідності. Зростання цього показника до -1 794 753 у 2023 році говорить про збільшення дефіциту, що може негативно вплинути на здатність підприємства виконувати короткострокові фінансові зобов'язання.

Показники ліквідності:

Аналіз ліквідності спрямований на визначення здатності підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання (табл.2.10).

Таблиця 2.10 – Показники ліквідності ТОВ «Сандора» за 2022-2023 р.р.

Коефіцієнти / Роки	Величина чистих оборотних активів (власні оборотні кошти, робочий, функціонуючий капітал)	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності ("кислотний тест")	Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності (покриття)	Коефіцієнт маневрування чистих оборотних активів
2022	(593 852)	0,12	0,69	0,85	(0,84)
2023	(2 025 236)	0,08	0,44	0,60	(0,20)

Джерело: розроблено автором на основі [16]

На основі таблиць 2.10 та 2.11 можемо сказати, що Показники ліквідності підприємства показують загальне зниження платоспроможності та фінансової гнучкості у 2023 році. Зниження коефіцієнтів абсолютної, швидкої та поточної ліквідності вказує на посилення нестачі оборотних коштів для покриття короткострокових зобов'язань, що збільшує ризики фінансової нестабільності. Крім того, від'ємні чисті оборотні активи свідчать про те, що підприємству бракує власних ресурсів для фінансування операційної діяльності. З огляду на наявні ризики, компанії варто розглянути можливість підвищення рівня ліквідності та зменшення залежності від позикових коштів.

Від'ємне значення чистих оборотних активів означає, що у підприємства не вистачає власних коштів для фінансування поточної діяльності. Збільшення дефіциту в 2023 році свідчить про посилення нестачі ліквідності та необхідність додаткових ресурсів для покриття короткострокових зобов'язань. Це є

негативною тенденцією, яка вказує на можливі фінансові труднощі.

Таблиця 2.11 – Аналіз ліквідності (фактичний аналіз розбіжностей) ТОВ «Сандора» станом на 2022-2023 р.р.

Актив	на 31.12.2022	на 31.12.2023
A1	501 378	396 197
A2	1 503 002	3 539 714
A3	92 225	59 289
A4	3 457 185	2 996 219
Разом	5 553 790	6 991 419
Пасив	на 31.12.2022	на 31.12.2023
П1	1 867 968	4 321 246
П2	4 051 037	5 021 455
П3	1 801 017	(444 896)
П4	(2 166 232)	(1 906 386)
Разом	5 553 790	6 991 419
Платіжний НАДЛИШОК або НЕСТАЧА	Платіжний НАДЛИШОК або НЕСТАЧА	
	станом на 31.12.2022	станом на 31.12.2023
	(1 366 590)	(3 925 049)
	(2 548 035)	(1 481 741)
	(1 708 792)	504 185
	5 623 417	4 902 605
	-	-

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Абсолютна ліквідність підприємства знизилася з 0,12 до 0,08, що є низьким показником. Це свідчить про те, що лише 8% короткострокових зобов'язань можуть бути погашені негайно за рахунок найбільш ліквідних активів. Підприємству бракує грошових коштів або їх еквівалентів для швидкого покриття поточних боргів, що може стати критичним за умов фінансових обмежень.

Зниження коефіцієнта швидкої ліквідності з 0,69 до 0,44 свідчить про зниження здатності підприємства покривати свої зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, крім запасів. Показник значно нижчий за рекомендоване значення (1,0), що означає недостатню ліквідність для швидкого покриття короткострокових боргів і можливість затримок у їх виплаті.

Коефіцієнт поточної ліквідності, який знизився до 0,60 у 2023 році, означає, що активів підприємства недостатньо для повного покриття короткострокових зобов'язань. Згідно з нормативними значеннями (1,5-2,0), цей показник є значно нижчим, що свідчить про ризики неплатоспроможності та складності в управлінні оборотними коштами.

Від'ємний коефіцієнт маневрування чистих оборотних активів свідчить про значне фінансування оборотних активів за рахунок позикових коштів. Хоча цей коефіцієнт покращився до -0,20 у 2023 році, від'ємне значення все ще вказує на фінансову залежність підприємства і слабку гнучкість у використанні ресурсів.

Аналіз фінансової стійкості:

Фінансова стійкість визначає структуру капіталу підприємства та здатність забезпечувати його стабільну роботу.

Таблиця 2.12 – Показники фінансової стійкості ТОВ «Сандора» станом на 2022-2023 р.р.

ПОКАЗНИКИ	2022	2023
Чисті оборотні активи (ЧОА)	(593 852)	(2 025 236)
Запаси (З)	669 732	774 538
Довгострокові фінансові зобов'язання (НДФЗ)	736 069	286 988
ТИП ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ	ЧОА < З < НДФЗ	ЧОА < З < НДФЗ
	Нормальна фінансова стійкість	Слабка фінансова стійкість

Джерело: розроблено автором на основі [16]

На основі таблиці 2.12 маємо наступний висновок - підприємству слід звернути увагу на покращення структури активів та зобов'язань, оптимізацію запасів та пошук шляхів для поліпшення ліквідності, щоб забезпечити стабільність і знизити ризики у майбутньому.

Чисті оборотні активи є важливим показником фінансової стійкості, оскільки відображають різницю між оборотними активами і короткостроковими зобов'язаннями. Від'ємне значення ЧОА означає, що підприємство має дефіцит власних коштів для покриття поточних зобов'язань.

- У 2022 році показник був -593 852, що вже свідчило про негативний баланс оборотних активів.
- У 2023 році дефіцит значно збільшився до -2 025 236, що вказує на ще більшу фінансову нестабільність та посилення проблем з ліквідністю.

Запаси є важливим елементом оборотних активів, але їх надмірне накопичення може призвести до зменшення ліквідності. Збільшення запасів з 669 732 до 774 538 у 2023 році свідчить про зростання оборотних активів підприємства, проте якщо ці запаси не використовуються ефективно або не реалізуються вчасно, це може призвести до проблем з ліквідністю.

НДФЗ або довгострокові фінансові зобов'язання вказують на обсяг фінансування, яке підприємство може залучити для довгострокового розвитку. Зниження цього показника з 736 069 до 286 988 у 2023 році може свідчити про зменшення можливостей для залучення фінансування або про зниження

Тип фінансової стійкості, який визначається за відношенням чистих оборотних активів до запасів та НДФЗ, вказує на рівень фінансової безпеки підприємства.

У 2022 році підприємство мало нормальну фінансову стійкість, оскільки дефіцит ЧОА був порівняно меншим, і компанія змогла покривати свої зобов'язання на нормальному рівні.

У 2023 році, зростання дефіциту ЧОА та зниження НДФЗ, призвели до слабкої фінансової стійкості. Це означає, що компанія стала більш вразливою до фінансових ризиків, і в разі фінансових труднощів або нестабільних умов ринку підприємство може не зможе покрити свої зобов'язання або реалізувати активи в необхідні терміни.

Аналіз фінансової стійкості показує негативні тенденції в діяльності підприємства в 2023 році. Збільшення дефіциту чистих оборотних активів (ЧОА) і зниження довгострокових фінансових зобов'язань (НДФЗ) свідчить про погіршення фінансової стабільності компанії. У 2023 році підприємство перейшло до слабкої фінансової стійкості, що підвищує ризики банкрутства в умовах кризових явищ на ринку чи фінансових труднощів.

Дотримання золотого правила фінансування:

Золоте правило фінансування полягає у відповідності строків залучення капіталу строкам використання активів, які фінансуються за його рахунок. Воно свідчить про те, що короткострокові активи повинні покриватися короткостроковими зобов'язаннями, а довгострокові активи – довгостроковими джерелами фінансування (табл.2.13).

Таблиця 2.13 – Аналіз дотримання «золотого правила» фінансування ТОВ «Сандора» за 2022-2023 р.р.

«Золоте правило» фінансування				
Показники / Роки	Довгострокові активи / Довгострокові пасиви ≤ 1	Виконання умови	Короткострокові активи / короткострокові зобов'язання ≥ 1	Виконання умови
2022	0,94	Виконується	0,52	Не виконується
2023	0,77	Виконується	0,80	Не виконується
«Золоте правило» балансу				
Показники / Роки	(ВК + Довгострокові позики) / Необоротні Активи ≥ 1	Виконання умови	(ВК + Довгострокові позики) / (Необоротні Активи+ Оборотні Активи) ≥ 1	Виконання умови
2022	0,43	Не виконується	0,27	Не виконується
2023	0,66	Не виконується	0,28	Не виконується

Джерело: розроблено автором на основі [16]

На основі таблиці 2.13 наглядно можна побачити, що компанії необхідно працювати над покращенням своєї фінансової структури, підвищенням рівня ліквідності та оптимізацією фінансування, щоб уникнути ризиків платоспроможності та забезпечити стабільний розвиток у майбутньому.

Показник, що співвідносить довгострокові активи до довгострокових зобов'язань, має бути меншим або рівним 1. Це означає, що підприємство повинно фінансувати свої довгострокові активи з власних джерел або з довгострокових зобов'язань, а не за рахунок короткострокових зобов'язань.

У 2022 році коефіцієнт становив 0,94, що є нормальним значенням і

свідчить про те, що підприємство дотримується цього правила, фінансуючи довгострокові активи відповідно до своїх можливостей.

У 2023 році цей коефіцієнт знизився до 0,77, що також є позитивним показником, вказуючи на те, що компанія не має проблем із покриттям своїх довгострокових зобов'язань та активно використовує довгострокове фінансування.

Згідно з золотим правилом фінансування, коефіцієнт короткострокових активів до короткострокових зобов'язань має бути більше або рівне 1. Це забезпечує ліквідність і дозволяє підприємству покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів.

У 2022 році коефіцієнт склав 0,52, що є значно меншим за 1, що означає, що підприємство не виконувало це правило. Це вказує на проблеми з ліквідністю та здатністю покривати короткострокові зобов'язання.

У 2023 році коефіцієнт зріс до 0,80, але все ще не досягнув значення 1, що вказує на збереження проблем із короткостроковою ліквідністю. Хоча покращення є, підприємству все ще не вистачає достатньої кількості короткострокових активів для забезпечення своєї ліквідності.

Показник, що вимірює частку необоротних активів, фінансованих власним капіталом та довгостроковими позиками. Згідно з золотим правилом, цей показник має бути рівним або більшим за 1, що означає, що підприємство повинно фінансувати необоротні активи за рахунок власних коштів або довгострокових запозичень.

У 2022 році цей коефіцієнт був 0,43, що свідчить про недостатнє фінансування необоротних активів власними засобами або довгостроковими позиками.

У 2023 році коефіцієнт зріс до 0,66, але все ще не досягає мінімального необхідного рівня, що означає, що підприємство не дотримується золотої пропорції фінансування своїх необоротних активів.

Аналіз виконання золотих правил фінансування показує, що підприємство в 2022 і 2023 роках дотримується деяких аспектів золотого

правила, зокрема щодо співвідношення довгострокових активів і пасивів, але є серйозні проблеми з ліквідністю та короткостроковим фінансуванням. Підприємство не може забезпечити покриття своїх короткострокових зобов'язань за рахунок поточних активів, що підвищує ризик платіжної неспроможності.

Окрім того, показники щодо фінансування необоротних активів і загальної структури фінансування (відношення власного капіталу та позик до активів) вказують на те, що підприємство не забезпечує оптимальну фінансову стійкість через недостатнє використання власних ресурсів або довгострокових запозичень для покриття своїх активів.

Аналіз рентабельності:

Рентабельність відображає прибутковість підприємства і його здатність генерувати дохід на вкладені кошти (Табл.2.14).

Таблиця 2.14 – Показники рентабельності ТОВ «Сандора» за 2022-2023 р.р.

Коефіцієнти / Роки	Коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатам і від операційної діяльності (ЕВІТ)	Коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатам і ЕВІТДА	Коефіцієнт рентабельності активів	Коефіцієнт рентабельності реалізації	Коефіцієнт рентабельності основної діяльності	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу
2022	-0,19	0,03	-0,45	0,53	1,11	-1,38
2023	0,04	0,07	0,16	0,16	0,19	0,61

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Аналізуючи таблицю 2.14 можемо зробити висновок, що компанії необхідно продовжувати працювати над підвищенням операційної ефективності, оптимізацією витрат та покращенням рентабельності реалізації, що дозволить збільшити прибутковість і зміцнити фінансову стабільність у майбутньому

У 2022 році коефіцієнт рентабельності продажу був негативним (-0,19), що свідчить про те, що компанія зазнавала операційних збитків, а витрати перевищували доходи від основної діяльності. В 2023 році показник став

позитивним (0,04), що вказує на покращення фінансових результатів і перехід до прибутковості, хоча він ще залишався на низькому рівні.

Показник рентабельності EBITDA у 2022 році становив 0,03, що означає, що підприємство генерувало невеликий, але позитивний операційний прибуток без урахування витрат на амортизацію та податки. У 2023 році коефіцієнт зросла до 0,07, що свідчить про поліпшення операційної ефективності компанії та кращу здатність генерувати операційний прибуток.

У 2022 році коефіцієнт рентабельності активів був дуже низьким (-0,45), що означає, що підприємство не змогло ефективно використовувати свої активи для створення прибутку, і навіть зазнало збитків. У 2023 році показник зріс до 0,16, що вказує на значне покращення в ефективності використання активів і здатності генерувати прибуток з наявних ресурсів.

Показник рентабельності реалізації у 2022 році становив 0,53, що свідчить про високу ефективність продажів і здатність підприємства отримувати значний прибуток з кожної одиниці реалізованої продукції. У 2023 році цей коефіцієнт знизився до 0,16, що свідчить про значне падіння рентабельності продажів і можливі проблеми з ціноутворенням, зростанням витрат або зменшенням маржі.

У 2022 році коефіцієнт рентабельності основної діяльності був високим (1,11), що свідчить про успішну та прибуткову основну діяльність компанії. В 2023 році показник знизився до 0,19, що вказує на значне погіршення результатів основної діяльності та може бути результатом підвищення витрат або зниження обсягів продажів.

У 2022 році коефіцієнт рентабельності власного капіталу був негативним (-1,38), що свідчить про значні фінансові проблеми компанії і невдачі в генеруванні прибутку з власного капіталу. В 2023 році цей показник став позитивним (0,61), що свідчить про покращення ефективності використання власних ресурсів і покращення фінансових результатів.

Аналіз рентабельності показує значні поліпшення в 2023 році порівняно з 2022 роком. Проте підприємство все ще стикається з проблемами в ряді

напрямоків:

– Підприємство покращило свою здатність генерувати прибуток від основної діяльності (ЕВІТ), але показники рентабельності реалізації та рентабельності основної діяльності знизилися, що свідчить про проблеми в ціновій політиці або зростання витрат.

– Рентабельність активів значно покращилася, але підприємство ще не досягло високих рівнів ефективності використання своїх ресурсів.

– Рентабельність власного капіталу зросла, що вказує на позитивні зміни у фінансовій політиці компанії, хоча показники в 2023 році все ще є помірними.

2.4 Ризики та їх вплив на точність фінансової звітності проведення аналітичних процедур в аудиті з використанням технологій AI та DATA SNIPER

Ризики в аудиті є невід’ємною частиною процесу перевірки фінансової звітності та можуть виникати з різних джерел. У загальному сенсі ризик аудиту — це ймовірність того, що аудитори приймуть невірне рішення щодо істотних аспектів фінансової звітності, яка, в свою чергу, не відповідає реальному фінансовому становищу підприємства. Ризики можуть мати як внутрішні, так і зовнішні фактори, що їх впливають, і це важливо враховувати при плануванні та виконанні аудиторської перевірки.

Визначення ризиків у фінансовій звітності є ключовим етапом аудиту. Це дозволяє аудитору зрозуміти, які об’єкти та операції потребують більш детального аналізу, щоб виявити потенційні помилки або маніпуляції з фінансовими даними. Ризики можуть бути класифіковані на кілька основних типів:

– Ризик відсутності контролю: Залежить від слабкості системи внутрішнього контролю підприємства, що може призвести до помилок або шахрайства.

– Ризик оцінки: Виникає через неправильну оцінку фінансових даних або

неправильно обрані методи для оцінки активів і зобов'язань.

– Ризик аудиторської помилки: Це ймовірність того, що аудитори помилково зроблять висновок, що фінансова звітність є правильною, хоча насправді вона містить суттєві помилки або невідповідності.

Ризики безпосередньо впливають на точність фінансової звітності, оскільки кожен з них може призвести до помилок у фінансових результатах підприємства, неправильного відображення активів, зобов'язань, доходів і витрат. Це, в свою чергу, може вплинути на прийняття рішень інвесторами, кредиторами, акціонерами та іншими зацікавленими сторонами.

Одним з основних факторів, які впливають на ризик точності звітності, є наявність внутрішніх контролів, які сприяють правильному відображенню фінансових операцій. Однак навіть добре налаштовані контролі не гарантують повну відсутність помилок чи маніпуляцій. Важливою складовою цього процесу є також оцінка суб'єктивних даних, таких як прогнози оцінки або припущення щодо майбутніх подій, які часто є джерелом ризиків.

Враховуючи постійну зміну нормативно-правової бази, економічних умов і зовнішніх факторів, що впливають на підприємства, аудитори повинні виявляти і оцінювати нові види ризиків, пов'язаних із відображенням у звітності. Цей процес є особливо складним, коли йдеться про малозрозумілі або складні фінансові інструменти, що використовуються підприємствами.

Аналітичні процедури — це методи аналізу фінансової звітності, які включають порівняння даних, виконання розрахунків, а також оцінку зв'язків між різними фінансовими показниками. Використання аналітичних процедур дозволяє аудиторам виявляти аномалії, неузгодженості або потенційні помилки в звітності, а також оцінювати ймовірність їх виникнення.

До основних аналітичних процедур відносяться:

– Порівняння фінансових результатів з попередніми періодами або з іншими підприємствами в тій самій галузі.

– Трендовий аналіз: аналіз змін фінансових показників за кілька років для виявлення аномальних коливань.

– Бюджетний аналіз: порівняння фактичних показників з плановими для оцінки відхилень.

Ці процедури дозволяють аудиторам сформувавши початкове враження про правильність фінансової звітності і можливі ризики, що впливають на точність звітних даних.

Зі збільшенням обсягів даних і підвищенням складності фінансових операцій, традиційні методи аналізу звітності вже не завжди ефективні. Враховуючи ці фактори, застосування технологій штучного інтелекту (AI) та DATA SNIPER для проведення аналітичних процедур в аудиті є актуальним і перспективним напрямком.

AI (штучний інтелект) може бути використаний для автоматизованого аналізу великих обсягів фінансових даних, виявлення патернів, прогнозування потенційних ризиків та аномалій у фінансових звітах. AI здатний навчатися на основі історичних даних і використовувати ці знання для виявлення нетипових ситуацій, таких як ймовірні маніпуляції з даними або підозрілі фінансові операції. Це дозволяє аудиторам зосередитись на найбільш критичних аспектах, які потребують детальнішого вивчення.

DATA SNIPER — це спеціалізований інструмент для збору, обробки та аналізу великих даних в реальному часі. Він дозволяє аудиторам швидко отримувати інформацію з різних джерел (як внутрішніх, так і зовнішніх), аналізувати її на предмет аномалій та розраховувати ключові показники фінансової звітності. За допомогою таких інструментів аудитор може значно скоротити час на виконання аналізу та зменшити людський фактор при виявленні потенційних ризиків.

Використання AI та DATA SNIPER забезпечує більш точний і швидкий аналіз фінансової звітності, даючи аудиторам можливість виявляти складні фінансові маніпуляції та потенційні помилки, які могли б бути упущені при традиційних методах перевірки.

Технології штучного інтелекту та інструменти для аналізу великих даних, такі як DATA SNIPER, значно підвищують точність аналітичних процедур в

аудиті та дозволяють значно зменшити ризики, пов'язані з людським фактором та недостатньою обробкою даних. Ці технології дозволяють аудиторам більш ефективно виявляти ризики, що впливають на точність фінансової звітності, і надають нові можливості для виявлення помилок і шахрайства в реальному часі. У майбутньому використання таких інструментів буде не лише тенденцією, а й необхідністю для забезпечення високої якості аудиторських послуг.

Спеціалізовані інформаційно-аналітичні та статистичні системи. Ці системи надають аудиторам інструменти для здійснення всебічного фінансового аналізу (до прикладу, «FinAnalytic», «Sales Expert») та для організації статистичних вибіркового досліджень («СтатистикКонсультант», «СтатЕксперт»).

Інформаційні системи обліку. Підготовлені та налаштовані аудитором інформаційні системи обліку дають можливість виконувати тестування алгоритмів облікових систем клієнта. Це досягається шляхом автоматичного чи ручного перенесення даних із системи клієнта до системи, налаштованої аудитором, з подальшою обробкою. Порівнюючи результати, отримані аудитором, з даними, які сформувала система клієнта, можна оцінити відповідність роботи алгоритмів облікової системи підприємства.

Функціональні інформаційні технології є спеціально розробленими чи адаптованими технологіями для вирішення завдань у конкретних предметних сферах. У контексті аудиту, функціональні інформаційні технології включають технічні та програмні засоби, що використовуються для здійснення перевірки фінансової звітності. Створення спеціалізованого програмного забезпечення для аудиторів ускладнюється особливостями аудиторської діяльності, оскільки підприємства, з якими працюють аудитори, значно різняться за галузевою належністю, характером діяльності та обсягами. Важливо, що кожне підприємство має свою специфіку ведення бухгалтерії, різні технології обробки інформації (від ручної до повністю автоматизованої), а також різні програмні засоби для автоматизації процесів збору, реєстрації, обробки та зберігання даних. На ринку бухгалтерського програмного забезпечення є багато постачальників,

що пропонують різні системи, адаптовані під специфіку конкретних підприємств. Найпопулярніші серед них: «Парус», «Галактика», «БестПРО» тощо. Однак така різноманітність ускладнює розробку спеціалізованих програм для комплексної автоматизації аудиту.

У зв'язку з цим аудитори активно шукають засоби, які могли б хоча б частково автоматизувати процес перевірки. В залежності від того, які завдання аудиту потребують вирішення, можна виділити програмні продукти, які автоматизують окремі аудиторські процедури. Це дозволяє зменшити рутинну роботу та підвищити ефективність аудиторської перевірки.

Системи автоматизації аудиторських вибіркового досліджень - допомагають забезпечити надійність та ефективність статистичних досліджень у аудиті. До прикладу, програма «Vibor 01» дозволяє визначати обсяг вибірки для якісних досліджень, а програма «E&Y Microstar» від Ernst&Young — на основі параметрів генеральної сукупності, похибки, рівня аудиторського ризику та суттєвості.

Системи для дослідження файлів та баз даних - автоматизують процеси пошуку, сортування, аналізу та вибору даних із баз даних інформаційних систем клієнта. Прикладом є програма Audit Command Language (ACL), яка забезпечує доступ до даних, незалежно від програмного забезпечення, що використовується на підприємстві, а також дозволяє проводити аналіз на логічність та відповідність законодавчим вимогам.

Інформаційні системи комплексної автоматизації аудиту - покликані вирішувати основні завдання аудиту фінансової звітності та інших перевірок. Ці системи створюють автоматизоване середовище, яке забезпечує ефективне вирішення складних завдань на основних етапах аудиторської перевірки. Однак на ринку відсутні вітчизняні програмні рішення, здатні автоматизувати процес аудиту повністю. У той же час, на ринку представлені російські програми, адаптовані до вимог українських аудиторських компаній, такі як «AuditXP», «Комплекс Аудит», «IT Audit: Аудитор».

Як видно, сучасні інформаційні системи мають широкий спектр

можливостей для використання в аудиторських перевірках. Кожна система відповідає конкретним завданням і має бути обрана з урахуванням специфіки аудиторських завдань та технічних вимог. Однак рівень автоматизації аудиторської діяльності в Україні залишається низьким, що знижує конкурентоспроможність вітчизняних аудиторських фірм на фоні зарубіжних транснаціональних компаній, стримуючи розвиток українського аудиту.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

3.1 Визначення опорних метрик та ризиків для аудиту фінансової звітності, оцінка системи внутрішнього контролю.

Ризик для бізнесу - це потенційна загроза, що може вплинути на досягнення цілей організації та спричинити негативні наслідки для її діяльності та результативності. Він включає в себе можливість втрат, збитків, а також небажані наслідки, які можуть виникнути внаслідок непередбачуваних подій чи недоліків у внутрішніх або зовнішніх процесах підприємства. Визначення ризику для бізнесу включає аналіз потенційних загроз та можливостей, що впливають на діяльність підприємства, оцінку ймовірності їх виникнення та впливу, а також розробку стратегій управління ризиками для їх запобігання або зменшення на мінімальний рівень.

Важливо враховувати, що ризики для бізнесу можуть бути різноманітними - фінансові, оперативні, стратегічні, репутаційні тощо. Вони можуть виникати внаслідок зміни умов ринку, технологічних зрушень, політичних чи економічних чинників, а також через недоліки у внутрішніх процесах та контролі. Ефективне визначення ризиків для бізнесу дозволяє підприємству зрозуміти свої потенційні вразливості та вчасно приймати заходи для їх управління та мінімізації. Тут ключову роль відіграє внутрішній аудит, який допомагає ідентифікувати, оцінювати та керувати ризиками, що стикаються підприємство, що робить його невід'ємною складовою успішного управління.

Оцінка систем внутрішнього контролю є ключовим етапом у діяльності внутрішнього аудиту для ефективного виявлення та управління ризиками підприємства. Аудитори збирають інформацію про системи внутрішнього контролю, включаючи політики, процедури, структури, документацію та інші елементи, що визначають способи функціонування контрольних механізмів. Оцінка включає аналіз ефективності і ефективності існуючих систем контролю.

Це включає перевірку відповідності систем контролю стандартам та вимогам, оцінку ризиків, що можуть бути пропущені або недооцінені, а також ідентифікацію можливих слабких місць у системах контролю. Під час оцінки аудиторі виявляють недоліки та слабкі місця у системах внутрішнього контролю. Після цього вони надають рекомендації щодо вдосконалення процедур та покращення систем контролю.

Оцінка систем внутрішнього контролю підсумовується у вигляді звіту, де вказуються виявлені недоліки, їх потенційний вплив на діяльність підприємства, а також рекомендації щодо усунення цих недоліків і покращення систем внутрішнього контролю.

Внутрішній аудитор проводить аналіз операційних процесів підприємства з метою виявлення потенційних ризиків, пов'язаних з їх ефективністю та ефективністю.

На основі проведеного аналізу внутрішній аудитор ідентифікує потенційні ризики, які можуть виникнути у фінансовій діяльності та операційних процесах підприємства. Це можуть бути такі ризики, як недостовірна фінансова звітність, недооцінка запасів, втрати від шахрайства або неефективне управління ресурсами.

Внутрішній аудит відіграє важливу роль у виявленні слабких місць та потенційних загроз, які можуть стати джерелом ризиків для підприємства. Внутрішній аудитор досліджує системи внутрішнього контролю, які існують у підприємстві, для виявлення можливих слабких місць. Це включає перевірку процедур, політик та практик, спрямованих на запобігання шахрайству, помилкам та недолікам у фінансовій звітності та операційних процесах. А також проводить детальний аналіз фінансових показників, щоб виявити можливі аномалії або нерегулярності, які можуть бути індикаторами фінансових ризиків. Це може включати аналіз витрат, доходів, ліквідності та фінансової стабільності підприємства. У таб. 3.1 можемо побачити основні етапи проведення аудиту, приклади відповідних процедур та опис дій аудитора.

Таблиця 3.1 – Етапи проведення аудиту та відповідні процедури.

Етап	Опис дій	Приклади процедур
Попереднє планування	Ознайомлення з бізнесом клієнта, визначення обсягу аудиту, оцінка незалежності аудитора	- Аналіз документів клієнта; - Обговорення з управлінським персоналом; - Аналіз галузевих ризиків.
Оцінка ризиків	Визначення ризиків суттєвих викривлень фінансової звітності на рівні звітності та залишків	- Проведення аналітичних процедур; - Інтерв'ю з ключовим персоналом; - Аналіз внутрішнього контролю.
Розробка стратегії аудиту	Вибір методології, процедур і обсягів аудиту залежно від рівня оцінених ризиків	- Створення аудиторської програми; - Визначення ключових об'єктів перевірки; - Вибірка для тестування.
Проведення тестів контролю	Оцінка ефективності внутрішнього контролю	- Тестування операцій контролю; - Перевірка процедур авторизації; - Аналіз доступу до даних.
Детальні аудиторські тести	Перевірка залишків рахунків, операцій та розкриття інформації у звітності	- Підтвердження дебіторської заборгованості; - Перевірка рахунків-фактур; - Огляд договорів.
Завершення аудиту	Підготовка висновків за результатами процедур, аналіз суттєвих викривлень	- Оцінка виправлень помилок; - Перевірка відповідності МСФЗ/П(С)БО; - Узгодження з керівництвом.
Формування аудиторського висновку	Підготовка офіційного звіту, включаючи думку про достовірність фінансової звітності	- Оформлення висновку; - Обговорення рекомендацій з клієнтом; - Документування всіх процедур.

Джерело: розроблено автором на основі [30]

Внутрішній аудитор проводить аналіз операційних процесів підприємства з метою виявлення можливих загроз ефективності та ефективності. Це включає оцінку процедур закупівель, виробництва, складського обліку, управління ризиками та інших операційних аспектів діяльності підприємства. На основі проведеного аналізу внутрішній аудитор виявляє потенційні загрози, які можуть стати джерелом ризиків для підприємства. Це можуть бути такі загрози, як недостовірна фінансова звітність, втрати від шахрайства, неефективність операційних процесів та інші.

Визначення рівня суттєвості (матеріальності) є важливим етапом у плануванні аудиту. Аудитори визначають, який рівень помилки або неправильного відображення даних буде вважатися суттєвим для фінансової

звітності, і фокусуються на тих аспектах, які можуть мати найбільший вплив на фінансові результати.

Для визначення матеріальності важливо розуміти, що саме є важливим для користувачів фінансової звітності. МСА 320 [19] пропонує такі критерії для визначення релевантної метрики як опорного показника (таб. 3.2).

Таблиця 3.2 – Метрики визначення опорного показника для розрахунку матеріальності згідно МСА 320

Огляд	Що важливо для користувачів?	Приклад відповідного показника
Компанія, орієнтована на отримання прибутку	Прибутковість компанії та перспективи майбутніх чистих грошових надходжень.	Показник прибутку до оподаткування (РВТСО)
Компанія з високим рівнем боргового навантаження	Здатність компанії обслуговувати свої борги, включаючи виконання зобов'язань, дотримання умов кредитних договорів і забезпечення безперервної діяльності.	Чисті активи
Компанія в галузі з значними коливаннями маржі	Обсяг продажів, який забезпечує майбутню прибутковість і грошові потоки.	Загальний дохід
Компанія, яка отримує прибуток переважно від кредитних операцій	База активів, яка забезпечує кредитну діяльність, тобто основні види діяльності, що генерують прибуток.	Загальні активи

Джерело: МСА 320 [19]

Компанія ТОВ «Сандора» є комерційною, ціни на снеки, соки та пепсі на сучасному ринку як і маржинальність компанії може суттєво коливатись. Третій критерій зазначений у таб. 3.2 відповідає даній умові. Тому опорним показником для розрахунку матеріальності, за інших рівних умов визначено Загальний дохід.

Поріг суттєвості визначається відносно опорного показника який може бути обраний з наступного переліку:

- Чисті активи (показник береться за основу для розрахунку суттєвості якщо найбільш вагомим показником діяльності компанії є її активи, наприклад якщо компанія володіє великою кількістю активів які часто переоцінюються або компанія не займається комерційною діяльністю).

- Загальний дохід (показник береться за основу для розрахунку

суттєвості якщо найбільш вагомим показником діяльності компанії є її прями доходи.

- Показник прибутку до оподаткування (РВТСО) (показник береться за основу для розрахунку суттєвості якщо найбільш вагомим показником діяльності компанії є її прибуток до оподаткування).

При виборі опорного показника слід визначити який саме показний має більший вплив на діяльність компанії, а саме: дослідити до якого показника прив'язаний КРІ менеджменту компанії, чи є у компанії фінансові ковенанти, та визначити чи є у другій формі фінансової звітності (Звіт про фінансові результати), щось що може суттєво скорегувати прибуток підприємства, як наприклад доходи чи витрати від переоцінки або форекс чи інші змінні втрати чи доходи.

Для компанії ТОВ «Сандора» визначено, що прийнятним опорним показником для розрахунку матеріальності є загальний дохід. Автор (надалі внутрішній аудитор) поставив під сумнів цей факт та визначив з відкритих джерел, що менеджмент компанії отримує бонуси щомісячно відштовхуючись від кількості продажів компанії. Також компанія не має жодних фінансових ковенант чи значної кількості активів в іноземній валюті. Тому ковенанти та форекс не мають суттєвого впливу на розрахунок матеріальності. Тому внутрішній аудитор дійсно визнав загальний дохід як релевантну метрику для розрахунку матеріальності.

Для того щоб визначити який саме відсоток для розрахунку матеріальності потрібно взяти, слід проаналізувати ризики економічного та внутрішнього середовища та на власний розсуд визначити відсоток, який згідно ISA 320 може коливатись від 0.5% до 3% від опорного показника (таб. 3.3). Внутрішнім аудитором було визнано значний ризик у зовнішньому середовищі для компанії і взято 1% для розрахунку матеріальності, що відповідає критерію ($0.5\% > 1\% < 3\%$).

Таблиця 3.3 – Метрики для визначення матеріальності згідно МСА 320

Відповідний показник, включаючи орієнтир	% відповідних показників, включаючи орієнтир, для непублічних підприємств	% відповідних показників, включаючи орієнтир, для підприємств з публічним інтересом
Чистий показник – наприклад, РВТСО	3 - 10%	3 - 5%
Чисті активи/капітал	0,5 - 3%	0,5 - 2%
ЕВІТДА	3 - 5%	2 - 4%
Валовий показник – наприклад, загальні активи, загальний дохід або загальні витрати	0,5 - 3%	0,5 - 1%

Джерело: МСА 320 [19]

Для того щоб визначити суттєві статті фінансової звітності потрібно прорахувати суттєвість опираючись на рівень матеріальності. Так як проаналізувавши фінансову звітність компанії внутрішній аудитор вбачає нормальний ризик операційної діяльності. Згідно (таб. 3.4) для розрахунку необхідно взяти 75% від матеріальності за рівень суттєвості.

Таблиця 3.4 – Метрики для визначення суттєвості за МСА 320

Ризик агрегації оцінюється як:	Суттєвість визначається як:
Низький	85% від матеріальності
Нормальний	75% від матеріальності
Підвищений	65% від матеріальності
Високий	50% від матеріальності

Джерело: МСА320 [19]

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції складає 9,707,781 грн за 2023 рік

Матеріальність = 9,707,781 тис . грн * 1% = 97,077 тис . грн.

Суттєвість = 97,077 тис . грн. * 75% = 72,808 тис . грн.

Визначивши поріг суттєвості внутрішній аудитор може зробити висновки про необхідність проведення контрольних процедур.

Усі статті фінансової звітності, що не мають суттєвого ризику та менші за поріг суттєвості можуть вважатись не матеріальними та не включатись в процеси

перевірки внутрішнього та зовнішнього аудиту.

Це дозволяє аудиторам зосередитися на суттєвих статтях фінансової звітності, які мають істотний вплив на її достовірність і можуть спричинити хибні висновки користувачів. Такий підхід забезпечує ефективне використання ресурсів під час аудиторської перевірки, скорочує її тривалість і витрати, водночас зберігаючи якість і глибину перевірки.

3.2 Методика аудиту фінансової звітності підприємства та пропозиції щодо її удосконалення

Аудит фінансової звітності включає комплекс процедур, що дозволяють встановити достовірність, повноту і відповідність фінансової звітності вимогам чинного законодавства та стандартів бухгалтерського обліку:

1. Експертна оцінка: Полягає в залученні експертів або команди фахівців для ідентифікації та оцінювання ризиків на основі їх досвіду та експертної думки. Цей метод дозволяє враховувати складні та неструктуровані аспекти ризиків.

2. Аналіз SWOT: Дозволяє ідентифікувати внутрішні та зовнішні чинники, які впливають на підприємство, їх сильні та слабкі сторони, можливості та загрози. SWOT-аналіз допомагає визначити ключові ризики та переваги підприємства.

3. Матриця ймовірностей та впливів: Заснована на оцінці ймовірності виникнення події та її впливу на діяльність підприємства. Цей метод дозволяє визначити ризики, які можуть мати найбільший вплив на бізнес.

4. Статистичний аналіз: Використовується для обчислення ймовірності виникнення певних подій на основі аналізу статистичних даних та історичних тенденцій. Цей метод дає можливість оцінити ймовірність виникнення ризиків на основі кількісних даних.

5. Метод моделювання: Використовує математичні моделі для

прогнозування наслідків різних сценаріїв та оцінки їх впливу на підприємство. Цей метод дозволяє кількісно оцінити ризики та їх можливі наслідки.

6. Економічний аналіз ризиків: Використовується для оцінки впливу ризиків на фінансовий стан підприємства та визначення оптимальних стратегій управління ризиками.

7. Аналіз історичних даних: Внутрішній аудит може використовувати історичні дані про фінансові та операційні ризики, щоб оцінити їхню історію та тренди. Це дозволяє виявити патерни та небезпечні тенденції, які можуть мати вплив на діяльність підприємства.

8. Методи статистичного аналізу: Застосування методів статистичного аналізу, таких як регресійний аналіз або кореляційний аналіз, дозволяє встановити взаємозв'язки між різними факторами та ризиками, а також прогнозувати їхні можливі наслідки.

9. Компетентна експертиза: Залучення внутрішніх та зовнішніх експертів дозволяє отримати додаткові знання та інсайти щодо ризиків, які можуть виникнути у різних сферах діяльності підприємства.

10. Експертна оцінка ризиків: Експерти відповідних галузей можуть надати свою оцінку потенційних ризиків та їхніх можливих наслідків на основі свого досвіду та знань.

11. Консультації з експертами: Залучення експертів до процесу аудиту дозволяє збільшити об'єктивність та комплексність оцінки ризиків підприємства.

12. Створення системи показників: На основі визначених факторів ризику розробляється система показників, яка допомагає вимірювати рівень ризику та його вплив на діяльність підприємства. Ці показники можуть бути як кількісними (наприклад, фінансові показники), так і якісними (наприклад, рейтинги ризиків).

13. Моделювання ризиків: На основі системи показників створюються математичні моделі для оцінки ризиків. Ці моделі можуть використовувати різні методи, такі як статистичний аналіз, дерева рішень,

симуляційні моделі тощо.

14. Класифікація ризиків: Розроблені моделі допомагають класифікувати ризики за різними категоріями, наприклад, за їхнім походженням, впливом на фінансовий стан підприємства, можливістю виникнення тощо.

15. Оцінка та моніторинг ризиків: Оцінка ризиків за допомогою розроблених моделей дозволяє визначити їхню важливість та потенційний вплив на діяльність підприємства. Крім того, систематичний моніторинг ризиків дозволяє вчасно виявляти зміни та адаптувати стратегії управління ризиками.

Стратегія аудиту визначає основні напрямки, обсяг та підхід до аудиторської перевірки. Вона забезпечує основу для розробки детального плану аудиту та враховує ключові характеристики завдання, об'єкти перевірки, вимоги замовника, а також ризики, які можуть вплинути на якість виконання аудиту. Згідно з МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності»[45], стратегія аудиту включає:

- Розгляд суттєвих характеристик суб'єкта перевірки (галузь, структура управління тощо).
- Аналіз попередніх аудиторських перевірок, якщо вони проводилися.
- Попереднє визначення розподілу ресурсів, часових рамок та розподілу завдань.

План аудиту розробляється на основі стратегії аудиту та містить детальний опис аудиторських процедур. Він має забезпечити виконання завдань відповідно до МСА та вимог замовника. Відповідно до МСА 300, план аудиту включає:

- Опис процедур оцінки ризиків (у тому числі тестування систем внутрішнього контролю).
- Перелік подальших аудиторських процедур (тестів на суттєвість та процедур перевірки залишків).
- Тимчасові рамки виконання конкретних завдань.

Робочі документи — це записи, які аудитор складає під час перевірки для фіксації виконаних процедур, отриманих доказів та зроблених висновків. Вони

забезпечують належну документацію, яка підтверджує, що аудит проведений відповідно до МСА 230 "Документування аудиту"[44]. Робочі документи повинні бути достатньо детальними для розуміння суті виконаних процедур. Забезпечувати основу для оцінки якості аудиту та підготовки висновків. Включати обґрунтування прийнятих рішень у процесі аудиту.

Типовий набір робочих документів може включати опитувальні листи, таблиці аналізу ризиків, протоколи інвентаризації тощо.

З метою оцінки ризиків суттєвих викривлень аудитор виконує наступні процедури:

1 Аудитор аналізує фінансові показники за період, порівнює їх з плановими даними, галузевими стандартами та попередніми періодами. Наприклад, значне відхилення у витратах чи доходах може свідчити про потенційні викривлення.

2 Аудитор вивчає специфіку діяльності суб'єкта, його організаційну структуру, процеси прийняття рішень та функціонування внутрішнього контролю. Згідно з МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень» [43], ключовою метою є виявлення ділянок, де найбільш ймовірні помилки або шахрайство.

3 З метою отримання детальної інформації про конкретні процеси, політики та ризики. Наприклад, обговорення зі співробітниками щодо облікової політики може виявити слабкі місця в обробці транзакцій.

4 Перевірка функціонування системи внутрішнього контролю. Наприклад, тестування погодження банківських виписок чи перевірка затвердження значущих операцій.

Під час аудиту були виділені ризики суттєвих викривлень, зокрема:

- Ризик помилкового обліку доходів: можливе завищення доходів для покращення фінансових показників.
- Ризик неправильного обліку витрат: імовірність заниження витрат для отримання більшого прибутку.
- Ризик шахрайства або недотримання законодавчих вимог: залежить від

надійності внутрішнього контролю.

Оцінка ризиків базується на результатах попередніх перевірок, специфіці галузі та складності операцій. Наприклад, якщо компанія працює в умовах нестабільного ринку, властивий ризик буде вищим. Ризик аудиту визначається відповідно до МСА 315. Він включає:

- Ризик суттєвих викривлень — ризик того, що фінансова звітність містить викривлення ще до початку аудиту.
- Властивий ризик — пов'язаний із природою об'єкта перевірки (складність операцій, зовнішні фактори).
- Контрольний ризик — ризик, що викривлення не буде виявлено чи виправлено системою внутрішнього контролю.
- Ризик невиявлення — ризик, що аудиторські процедури не виявлять викривлень.

Для оцінки ризиків використовуються методи аналітичних процедур, вивчення документів, інтерв'ю з персоналом, спостереження та тестування контролю.

Перевірка бухгалтерських записів, які перевищують порогове значення суттєвості, визначається на початку аудиту.

Підтверджувальні процедури налічують:

- Отримання підтверджень від третіх осіб (кредиторів, банків) для перевірки достовірності залишків на рахунках.
- Виконання спостереження за інвентаризацією активів для оцінки реального існування та стану матеріальних запасів.
- Аналіз контрактів, платіжних документів, актів виконаних робіт для підтвердження достовірності даних фінансової звітності.

Визначені ризики враховуються під час формування стратегії та плану аудиту. Для областей із високим ризиком аудитор застосовує підвищений рівень процедур перевірки. Для стандартних операцій використовувалася вибірка із фокусом на матеріальні елементи.

Результати аудиторських процедур дозволяють отримати достатні та

прийнятні докази для формування висновку за допомогою тестування аудиторських вибірок та проведення інших аудиторських процедур.

Аудиторська вибірка — це застосування процедур до менше ніж 100% обсягів даних з метою отримання доказів. Вибірка повинна бути репрезентативною, а ризик вибірки — мінімальним. Відповідно до МСА 530 «Аудиторська вибірка»[42], вибірка може бути:

- Статистичною (випадковий відбір, методи ймовірностей).
- Нестатистичною (вибір на основі професійного судження).

Приклад застосування вибірки: відбір певного відсотка бухгалтерських документів для перевірки достовірності їх реєстрації та відповідності обліковій політиці.

Зокрема, було підтверджено відповідність облікової політики підприємства національним стандартам та відсутність суттєвих викривлень у фінансовій звітності.

Це забезпечує впевненість у достовірності результатів аудиту та їх відповідності вимогам міжнародних стандартів.

Внутрішній аудит стає незалежною підсистемою сучасного ризик-менеджменту підприємства, який має на меті формування незалежної, об'єктивної та комплексної інформації не лише про фінансово-господарські процеси, а й про різноманітні ризики, з якими стикаються підприємства. Використовуючи систематизований і послідовний підхід до оцінки і підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю та корпоративного управління, внутрішній аудит має на меті загалом підвищення вартості підприємства, а не досягнення певних фрагментарних цілей.

Внутрішній аудит здійснюється в різних правових і культурних умовах в організаціях, які відрізняються за призначенням, розміром, складності та конструкції. Хоча відмінності можуть впливати на практику внутрішнього аудиту в кожному середовищі, дотримання міжнародних стандартів професійної практики внутрішнього аудиту є вимогою, яка повинна бути виконана.

Внутрішні аудитори мають значно більшу порівняно із зовнішніми

зацікавленість забезпечити системне вирішення проблем та довгострокову ефективність діяльності. Висновки внутрішніх аудиторів можуть бути взяті до уваги керівниками не лише при розробці стратегічних рішень, а і в процесі оперативного управління.

Для чіткої організації проведення внутрішнього аудиту можна використати різні підходи – у розрізі структурування бізнес-процесів, бізнес-операцій, окремих підрозділів.

Для оцінки ефективності системи внутрішнього контролю та аудиту на підприємстві ТОВ "Сандора" необхідно розробити комплексний тест, який включатиме перевірку основних аспектів фінансових операцій, надійності облікової системи та дотримання процедур контролю на всіх рівнях (таб. 3.5).

Таблиця 3.5 – Контролюючий лист для оцінки стану організації та якості внутрішнього контролю ТОВ «Сандора» станом на 2023 р.

№	Пункт оцінки	Оцінка (так/ні)	Коментарі
1	2	3	4
1	Наявність чітко визначених організаційних структур	так	Чи є в організації визначена структура управління та відповідальності?
2	Визначення ролей і обов'язків співробітників	так	Чи мають працівники чітке розуміння своїх обов'язків та відповідальностей?
3	Наявність політик і процедур з контролю за діяльністю	так	Чи існують встановлені політики та процедури, що регулюють внутрішній контроль?
4	Внутрішні аудити та перевірки	так	Чи проводяться періодичні внутрішні аудити для оцінки ефективності контролю?
5	Система звітності та інформаційної підтримки	так	Чи є система, що дозволяє здійснювати своєчасний контроль за фінансами та іншими ресурсами?
6	Контроль за фінансовими операціями	так	Чи є механізми контролю за правильністю та достовірністю фінансових операцій?
7	Оцінка ризиків і управління ними	так	Чи визначено та оцінено ризики, що можуть вплинути на діяльність організації?
8	Система управління персоналом	ні	Чи є ефективна система навчання та оцінки роботи персоналу, що займається контролем?
9	Наявність заходів для боротьби з корупцією	ні	Чи є політики та процедури щодо запобігання корупційним проявам?
10	Взаємодія між різними рівнями управління	ні	Чи є ефективна комунікація між різними рівнями управління для виявлення порушень?
11	Оцінка результатів внутрішнього контролю	так	Чи здійснюється періодичний аналіз результатів функціонування системи внутрішнього контролю?

Продовження таблиці 3.5.

1	2	3	4
12	Вжиття коригуючих заходів за результатами перевірок	так	Чи вживаються заходи для усунення виявлених недоліків після внутрішніх перевірок?
13	Використання автоматизованих систем для внутрішнього	не застосовується	Чи використовуються технологічні рішення для покращення контролю?

	контролю		
14	Підготовка звітності для керівництва організації	так	Чи регулярно підготовлюються звіти для вищого керівництва щодо стану контролю та ризиків?
15	Внутрішня комунікація та обмін інформацією	так	Чи існують ефективні канали комунікації для обміну важливою інформацією всередині організації?
16	Оцінка ефективності системи внутрішнього контролю	не застосовується	Чи є регулярний моніторинг та оцінка ефективності внутрішніх контрольних процедур?
17	Оцінка відповідності внутрішнього контролю законодавчим вимогам	не застосовується	Чи відповідає система внутрішнього контролю чинним законам та нормативним актам?
18	Оцінка безпеки інформації та захисту даних	так	Чи забезпечена організація достатнім рівнем захисту інформації та даних?
19	Виявлення та запобігання шахрайству та зловживанням	не застосовується	Чи існують процедури для виявлення та попередження шахрайства та зловживань?
20	Оцінка відповідності корпоративним стандартам та етичним нормам	не застосовується	Чи відповідає діяльність організації встановленим етичним стандартам та корпоративним цінностям?
21	Оцінка результативності заходів для покращення внутрішнього контролю	так	Чи вживаються коригувальні заходи для покращення роботи внутрішнього контролю?
22	Наявність плану дій на випадок кризових ситуацій	ні	Чи має організація план дій на випадок кризових або надзвичайних ситуацій?
23	Оцінка використання ресурсів та їх ефективність	так	Чи здійснюється контроль за ефективністю використання ресурсів (людських, фінансових, матеріальних)?
24	Залучення зовнішніх експертів для оцінки контролю	не застосовується	Чи використовуються зовнішні аудиторські або консалтингові послуги для перевірки ефективності внутрішнього контролю?
25	Взаємодія з органами державного контролю	так	Чи має організація механізм взаємодії з органами державного контролю для забезпечення відповідності нормативним вимогам?
26	Регулярне оновлення та вдосконалення політик і процедур	так	Чи є регулярні оновлення політик і процедур на основі змін у законодавстві та практиці?
27	Наявність плану навчання і підвищення кваліфікації співробітників	так	Чи є в організації план навчання та розвитку персоналу з питань внутрішнього контролю?
28	Оцінка управлінської дисципліни та дотримання процедур	так	Чи забезпечується виконання внутрішніх процедур та політик на всіх рівнях організації?
29	Оцінка результатів роботи системи внутрішнього контролю з точки зору керівництва	так	Чи аналізує керівництво результати роботи внутрішнього контролю і вживає необхідні заходи?
30	Оцінка ступеня автоматизації процесів контролю	не застосовується	Чи автоматизовані основні процеси внутрішнього контролю для зменшення людського фактору та підвищення ефективності?

Джерело: розроблено автором на основі [24]

Проаналізувавши таблицю 3.5 можемо зробити висновок, що система внутрішнього контролю організації загалом функціонує ефективно, проте має низку недоліків, які можуть знизити її надійність. Удосконалення слабких місць (управління персоналом, боротьба з корупцією, кризове планування та автоматизація) дозволить підвищити рівень безпеки та ефективності управління організацією

Рекомендації для вдосконалення системи внутрішнього контролю:

- Впровадити регулярне навчання та підвищення кваліфікації співробітників.
- Створити механізми оцінки результатів їхньої роботи.
- Розробити політики і процедури для виявлення та запобігання корупційним проявам.
- Проводити навчання персоналу щодо етичної поведінки.
- Впровадити регулярні зустрічі між керівниками різних рівнів.
- Створити канали для оперативного обміну інформацією.
- Скласти чіткий план дій для управління ризиками під час криз.
- Провести навчання персоналу щодо дій у надзвичайних ситуаціях.
- Впровадити програмне забезпечення для внутрішнього контролю (ERP-системи, аналітичні платформи).
- Використовувати автоматизовані інструменти для моніторингу фінансових операцій та ризиків.
- Залучати зовнішніх експертів для оцінки ефективності контролю.
- Включити оцінку відповідності законодавчим та корпоративним вимогам.

Вдосконалення аудиту фінансової звітності підприємства передбачає інтеграцію сучасних технологій, автоматизацію процесів, підвищення кваліфікації аудиторів та розширення аналітичних процедур. Застосування ризик-орієнтованого підходу та тісна взаємодія з клієнтом сприятимуть забезпеченню якості аудиту та дотриманню міжнародних стандартів. Зростаючий обсяг даних і складність бізнес-процесів потребують впровадження сучасних технологій.

Основні пропозиції включають:

Використання програмного забезпечення (наприклад, Clara та Data sniper), що дозволяє автоматизувати рутинні процеси, такі як перевірка транзакцій або аналіз великих обсягів даних.

Штучний інтелект (ШІ): Впровадження алгоритмів машинного навчання

сприятиме ідентифікації аномалій і потенційних зон ризику.

Data Sniper for Audit — це спеціалізоване програмне забезпечення, яке оптимізує аудит фінансової звітності шляхом автоматизації аналізу даних та перевірки операцій. Програма інтегрується з обліковими системами, забезпечуючи швидкий доступ до фінансової інформації та автоматичний аналіз транзакцій для виявлення потенційних аномалій або ризиків.

Процес роботи:

1. Імпорт даних:

ПЗ підключається до облікових систем (наприклад, ERP-систем: SAP, 1C, Oracle) або завантажує дані у форматах Excel, CSV чи інших файлів.

2. Аналіз транзакцій:

Використовуючи алгоритми машинного навчання та вбудовані шаблони, Data Sniper проводить аналіз відповідності фінансових операцій політикам компанії. Виявляє незвичайні операції, які можуть бути пов'язані з помилками або шахрайством.

3. Перевірка на відповідність:

Програма аналізує дані на відповідність стандартам бухгалтерського обліку (МСФЗ, П(С)БО) та внутрішнім політикам клієнта.

4. Автоматизація звітності:

ПЗ генерує звіти з основними висновками, а також деталізовані аналітичні дані для аудиторів.

5. Інтеграція результатів:

Результати можуть бути експортовані у звітність аудитора для подальшого використання в аудиторських процедурах.

Програма аналізує великі обсяги даних у короткі терміни, скорочуючи час на аудит. Використання алгоритмів машинного навчання зменшує ризик людських помилок. Data Sniper автоматично виявляє підозрілі транзакції, що може бути складно зробити вручну. Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс та інтеграція з популярними обліковими системами полегшує роботу. Програма дозволяє аудиторам зосередитися на стратегічних аспектах перевірки,

делегуючи рутинні завдання ПЗ. Завдяки глибокому аналізу програма забезпечує більш достовірні результати перевірки.

Але дане ПЗ має також і недоліки. Для малих і середніх компаній придбання та впровадження Data Sniper може бути дорогим. Програма не може аналізувати дані, якщо вони містять помилки або є неповними. Програма може упустити нетипові ризики, якщо вони не враховані в алгоритмах.

Основна необхідність для бізнесу:

Data Sniper дозволяє бізнесу скоротити витрати на аудит і підвищити його ефективність. Програма забезпечує оперативну ідентифікацію ризиків суттєвих викривлень, шахрайства або помилок у фінансовій звітності. ПЗ допомагає підприємствам підтримувати відповідність міжнародним стандартам фінансової звітності та внутрішньому контролю. Автоматизація процесів сприяє підвищенню прозорості даних та звітності. Інтеграція Data Sniper дозволяє компаніям зосередитися на ключових аспектах бізнесу, залишаючись упевненими в якості фінансової звітності.

Data Sniper for Audit — це потужний інструмент для сучасного аудиту, який дозволяє забезпечити високий рівень ефективності та якості перевірки фінансової звітності. Попри певні обмеження, програма є необхідним рішенням для компаній, які прагнуть оптимізувати свої бізнес-процеси та відповідати сучасним вимогам аудиторської діяльності.

AI for Audit — це інноваційне програмне забезпечення, яке використовує штучний інтелект (ШІ) для автоматизації та оптимізації аудиторських процесів. Завдяки можливостям машинного навчання та аналізу великих даних, це ПЗ значно спрощує і прискорює аудит фінансової звітності, ідентифікацію ризиків і перевірку відповідності нормативним вимогам.

Використання ШІ значно скорочує час на проведення аудиту, особливо для великих обсягів даних. ШІ мінімізує ризик людських помилок, забезпечує високий рівень деталізації при перевірці транзакцій. Програма виявляє складні зв'язки між даними, які можуть залишатися непомітними при традиційних підходах. Можливість адаптації алгоритмів під специфічні потреби бізнесу або

галузі. ПЗ дозволяє проводити глибокий аналіз трендів, а також прогнозувати потенційні фінансові ризики. Скорочує витрати на ручну працю та дозволяє аудиторам зосередитися на стратегічних аспектах роботи.

AI for Audit є необхідним інструментом для сучасного бізнесу, який прагне залишатися ефективним і конкурентоспроможним в умовах цифровізації. Попри певні технічні та фінансові обмеження, впровадження такого ПЗ значно підвищує якість аудиторських перевірок, зменшує ризики і дозволяє бізнесу зосередитися на своїх стратегічних цілях.

3.3 Узагальнення результатів аудиторської перевірки фінансової звітності

Результати аудиторської перевірки узагальнюються на заключному етапі аудиту, коли аудитор завершив аналіз усіх зібраних доказів, перевірів основні статті фінансової звітності та оцінив ризики суттєвих викривлень. Узагальнення здійснюється шляхом підготовки робочих документів, в яких документуються висновки аудитора щодо кожного об'єкта перевірки, а також виявлені порушення або ризики.

На основі цих документів формується аудиторський звіт, який є офіційним документом, адресованим керівництву підприємства, акціонерам, інвесторам або іншим зацікавленим сторонам. У ньому аудитор викладає висновки щодо достовірності фінансової звітності, відповідності її вимогам стандартів бухгалтерського обліку, а також інші важливі аспекти фінансово-господарської діяльності підприємства.

Аудиторський звіт – це кінцевий документ аудиторської перевірки, що містить:

- Вступну частину, де зазначено мету перевірки, обсяг роботи аудитора, використані стандарти та методи перевірки.
- Опис основних результатів перевірки, зокрема аналіз виявлених порушень та ризиків.

– Аудиторський висновок, який є найважливішою частиною звіту. Він має форму офіційного висновку щодо достовірності фінансової звітності підприємства.

Відповідно до міжнародних стандартів аудиту (МСА), аудиторські висновки можуть бути наступних типів:

1. Позитивний висновок – аудитор підтверджує, що фінансова звітність складена відповідно до встановлених стандартів і достовірно відображає фінансовий стан підприємства.

2. Умовно позитивний висновок – фінансова звітність у цілому є достовірною, але існують окремі аспекти, що викликають зауваження аудитора.

3. Негативний висновок – аудитор встановлює, що фінансова звітність містить суттєві викривлення, які не відповідають встановленим стандартам.

4. Відмова від висловлення думки – аудитор не може зробити висновок через відсутність достатніх доказів або через неможливість перевірити суттєві аспекти звітності.

Аудитор може відмовитися від висловлення думки у таких випадках:

- Відсутність доступу до важливих фінансових документів або інформації.
- Невизначеність щодо суттєвих аспектів діяльності підприємства, наприклад, ризик банкрутства.
- Систематичне недотримання підприємством вимог стандартів бухгалтерського обліку.
- Наявність суттєвих обмежень з боку керівництва підприємства під час аудиторської перевірки.

В процесі проведеного дослідження, аналізу та аудиту базового підприємства ТОВ "Сандора" було сформовано приклад аудиторського висновку:

Висновок аудитора було сформовано на основі аналізу фінансової звітності підприємства за 2023 рік, а також результатів проведення внутрішнього аудиту, спрямованого на оцінку достовірності фінансових даних, відповідності нормативним вимогам і стандартам, а також ефективності системи внутрішнього

контролю.

Внутрішній аудит фінансової звітності за 2023 рік включав такі ключові напрямки:

1. Проведено перевірку основних бізнес-процесів, пов'язаних із бухгалтерським обліком та фінансовою звітністю.
2. Встановлено, що система внутрішнього контролю є ефективною і забезпечує належний рівень моніторингу операцій.
3. Здійснено аналіз відповідності облікової політики підприємства Міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ).
4. Виявлено, що підприємство дотримується всіх встановлених норм та принципів обліку.
5. Проведено аналіз зон ризику та перевірено операції на наявність суттєвих викривлень.
6. Встановлено, що фінансова звітність не містить суттєвих помилок або аномалій, які могли б вплинути на прийняття рішень.
7. Здійснено детальний огляд ключових фінансових операцій, включаючи доходи, витрати, операції з активами та зобов'язаннями.
8. Проведена перевірка відповідності документального оформлення операцій нормативним вимогам.
9. Показники ліквідності, рентабельності та фінансової стабільності підприємства показують позитивну динаміку порівняно з попереднім роком.

На основі проведених процедур внутрішній аудитор ТОВ "Сандора", дійшов висновку, що:

Фінансова звітність підприємства є достовірною і об'єктивно відображає фінансовий стан ТОВ "Сандора" станом на 31 грудня 2023 року та підготовлена відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Фінансова звітність не містить суттєвих викривлень, які могли б вплинути на її користувачів. Система внутрішнього контролю функціонує ефективно, забезпечуючи належний рівень моніторингу та управління ризиками.

Підприємство має стабільну фінансову позицію та забезпечує ефективне

використання ресурсів.

Для покращення систем аудиту компанії пропонується:

- Розширення аналітичних процедур
- Використання аналітичних інструментів та програмного забезпечення.
- Впровадження сучасних технологій для аналізу великих обсягів даних, таких як Big Data та спеціалізовані аудиторські програми (наприклад, ACL, IDEA).
- Залучення прогнозування фінансових показників для виявлення потенційних ризиків та відхилень.
- Автоматизація процесів аудиту
- Застосування інтегрованих систем управління підприємством (SAP, Oracle, Microsoft Dynamics) для автоматизації збору даних.
- Використання технологій штучного інтелекту (AI) та машинного навчання (ML).
- Проведення регулярних тренінгів та курсів, зокрема з міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та міжнародних стандартів аудиту (ISA).
- Забезпечення сертифікації співробітників відповідно до міжнародних стандартів, таких як CPA, ACCA, CISA.

ВИСНОВКИ

Дослідження, проведене в кваліфікаційній магістерській роботі на тему «Фінансова звітність підприємства та організаційно–методичні підходи до її аудиту та аналізу» дозволяє зробити такі висновки:

1. Фінансова звітність є ключовим джерелом інформації про фінансовий стан, результати діяльності та зміни в фінансовому положенні підприємства. У ході дослідження було визначено, що принципи складання звітності (достовірність, своєчасність, повнота) забезпечують її відповідність потребам користувачів. Класифікація звітності (внутрішня, зовнішня; обов'язкова, добровільна) дозволяє адаптувати її для конкретних груп зацікавлених сторін.

2. Результати аналізу показали, що міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) забезпечують єдині правила для глобальних ринків, тоді як національні стандарти України враховують специфіку регіональних вимог. Уніфікація облікових стандартів сприяє підвищенню прозорості та зіставності фінансової звітності.

3. Сучасні вимоги до звітності передбачають повну автоматизацію процесу підготовки звітності, використання цифрових технологій і адаптацію до регуляторних змін. Особлива увага приділяється вимогам до розкриття суттєвих елементів звітності, що впливають на інформативність і прийняття управлінських рішень.

4. Методи горизонтального, вертикального аналізу, а також коефіцієнтного підходу дозволяють отримати детальні характеристики фінансового стану підприємства. Дослідження підтвердило важливість застосування комплексного підходу для підвищення точності висновків.

5. Аналіз майнового стану підприємства показав, що рівень ліквідності та фінансової незалежності є ключовими показниками стабільності. Підприємства, які зберігають високу частку власного капіталу, показують вищу здатність до протистояння зовнішнім ризикам.

6. Аналіз ділової активності підтвердив зв'язок між ефективністю операційної діяльності та рентабельністю. Оцінка ризиків банкрутства виявила необхідність постійного моніторингу для своєчасного реагування на загрози.

7. Технології штучного інтелекту (AI) та Data Sniper значно спрощують аналітичні процедури, дозволяючи автоматизувати процес перевірки великих обсягів даних. Проте дослідження виявило, що впровадження цих технологій вимагає належної підготовки персоналу та оновлення інфраструктури підприємств.

8. Визначення опорних метрик, таких як показники матеріальності, основні та невідемні ризики, дозволяє аудиторам зосередитися на суттєвих статтях фінансової звітності. Оцінка операційних систем виявила важливість внутрішнього контролю в цілях ефективності для зменшення ризиків викривлень у звітності.

9. Розроблена методика включає використання сучасних аналітичних технологій та ризико-орієнтованого підходу, що підвищує якість аудиторської перевірки. Як пропозиція – впровадження автоматизованих систем управління аудитом для скорочення часових витрат.

10. Узагальнення результатів аудиторської перевірки базується на формуванні висновку аудитора, що є основним джерелом інформації для користувачів звітності. Результати дослідження на базовому підприємстві підтвердили важливість прозорого обґрунтування аудиторської думки та формулювання рекомендацій для покращення діяльності.

Дослідження показало важливість взаємозв'язку між якістю фінансової звітності та ефективністю її аудиту й аналізу. Удосконалення організаційно-методичних підходів дозволить підприємствам підвищити свою прозорість, довіру з боку інвесторів і кредиторів, а також оперативно реагувати на фінансові ризики.

З розвитком інформаційних технологій і автоматизації облікових процесів роль аудиту та аналізу фінансової звітності буде змінюватися. Використання штучного інтелекту, великих даних (Big Data), а також сучасних

програмних засобів для автоматизованого аналізу відкриває нові можливості для ефективнішого і точнішого виявлення фінансових ризиків та потенційних порушень.

Проведення незалежного аудиту є важливим елементом формування довіри з боку інвесторів, кредиторів і партнерів. Висновки аудиторів надають прозорість у фінансовій діяльності компанії, що дозволяє знизити інформаційний ризик і сприяє залученню інвестицій, зміцненню репутації підприємства на ринку.

У результаті проведеного дослідження можна стверджувати, що фінансова звітність підприємства є основним інструментом для управління та оцінки його діяльності, а ефективний аудит і аналіз цих звітів є критично важливими для забезпечення точності, достовірності та прозорості фінансової інформації. Подальший розвиток організаційно-методичних підходів до аудиту та аналізу фінансової звітності є важливим етапом для підвищення ефективності внутрішнього контролю та управління фінансами на підприємствах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Польова Т. В., Дружина А.В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2019.№ 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_11_70. (дата звернення: 07.11.2024)
2. Mohammed A. Al-Bukhrani, Ebrahim Mohammed Al-Matari. IFRS integration into accounting education: Academics' perspective. *Evidence form Yemeni universities*. 2023. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2331186X.2023.2235954#abstract> (дата звернення: 07.11.2024)
3. Крупка Я. Д. Облік і контроль у видобувних галузях монографія. *Крок*. 2019. 254 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/33686> (дата звернення: 07.11.2024)
4. Онищенко В., Марінова В. Внутрішній контроль як фактор ефективності інформаційної системи бухгалтерського обліку. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-60> (дата звернення: 07.11.2024)
5. Сакур А. Внутрішній аудит облікової політики підприємства. *Methods of improving the economy, tourism and management*. 2023. Р. 48–56. URL: <https://doi.org/10.46299/iscg.2023.mono.econ.1.1.5> (дата звернення: 07.11.2024)
6. Литвин З. Б. Організація внутрішнього аудиту на підприємстві. *The 10 th International scientific and practical conference "Eurasian scientific discussions" (October 23-25, 2022)*. Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2022. С. 412. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2023/310/pdf/53-58.pdf> (дата звернення: 07.11.2024)
7. Овчарова Н., Горбань П. Внутрішній аудит доходів підприємства: організаційно-методичні засади. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-20>. (дата звернення: 07.11.2024)
8. Шендригоренко М., Ротозеєнко Ю. Облік і внутрішній аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Мистецтво наукової думки*. 2019. № 8. С. 26–30. URL: <https://doi.org/10.36074/2617-7064.08.005> (дата звернення: 07.11.2024)

- 08.11.2024)
9. Савчук Т.В. Якісні характеристики фінансової звітності 2020. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/30064/1/%D0%A1%D0%B0%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%A2.%D0%92..pdf> (дата звернення: 08.11.2024)
 10. Шандиба Д. В. Аудит смарт-контрактів. *Економічний розвиток держави та регіонів в контексті сучасних інтеграційних процесів*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-308-1-25> (дата звернення: 17.11.2024).
 11. Концептуальна основа фінансової звітності. *Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.09.2010*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text (дата звернення: 17.11.2024).
 12. Остап'юк Н. А., Климович Д. А. Застосування принципу безперервності в умовах військового стану. URL: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/38853> (дата звернення: 08.11.2024)
 13. Barker R., Penman S. Moving the Conceptual Framework Forward: *Accounting for Uncertainty*. URL: <http://surl.li/jpekq> (дата звернення: 08.11.2024)
 14. Zhang Y., De Zoysa A., Cortese C. Uncertainty Expressions in Accounting. *Critical Issues and Recommendations*. URL: <https://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=2024&context=aabfj> (дата звернення: 08.11.2024)
 15. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ М-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73. Дата оновлення: 03.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 17.11.2024).
 16. Фінансова звітність ТОВ "САНДОРА" за 2023 рік. URL: <https://clarity-project.info/edr/22430008/finances> (дата звернення: 11.11.2024)
 17. Iaasb 2022-2023 public report: balancing effectiveness and timeliness in audit and assurance standard setting. URL: <https://www.iaasb.org/publications/iaasb-2022-2023-public-report-balancing-effectiveness-and-timeliness-audit-and-assurance-standard> (дата звернення: 11.11.2024)

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ М-ва фінансів України від 27.06.2013 № 628. Дата оновлення: 17.02.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text> (дата звернення: 17.11.2024).
19. МСА 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту». *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг Видання 2020*. URL: <http://surl.li/lcumqi> (дата звернення: 19.11.2024).
20. Коршикова Р. С., Бірюк О. Г. Оцінка стану економічної безпеки підприємства на основі фінансової та управлінської звітності. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.47> (дата звернення: 17.11.2024).
21. Рада з Міжнародних стандартів етики для бухгалтерів. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів. Дата оновлення: 24.12.2007 р. URL: https://lexinform.com.ua/wp-content/uploads/2018/09/Code-of-Ethics_ukr.pdf (дата звернення: 17.11.2024).
22. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 року. № 2258-VIII. (дата оновлення: 20.06.2024) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 19.11.2024).
23. Матюха М. М. Постановка управлінського обліку в умовах аутсорсингу. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2022. № 11. С. 102–107. URL: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2022.11.14> (дата звернення: 17.11.2024).
24. Меліхова Т. О., Чеботаєва Т. В. Удосконалення організації та методики проведення аудиту відпустки з метою поліпшення документування та оподаткування бізнесу у воєнний час. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 22. С. 43–49. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.22.43> (дата звернення: 17.11.2024).
25. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення: 03.09.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 19.11.2024).

26. Beitler, B.G., Abraham, P.F., Glennon, A.R. et al. (2022). Interpretation of regulatory factors for 3D printing at hospitals and medical centers, or at the point of care. *3D Printing in Medicine*, 8(7). URL: <https://doi.org/10.1186/s41205-022-00134-y> (дата звернення: 17.11.2024).
27. Манзюк В. В., Заборовський В. В., Вашкович В. В. Правове регулювання інноваційної діяльності у сфері адитивних технологій. *Закарпатські правові читання. право як інструмент стійкості та розвитку в умовах сучасних цивілізаційних викликів. частина 2*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-298-5-125> (дата звернення: 17.11.2024).
28. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23 лютого 1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text> (дата звернення: 17.11.2024).
29. Замула І. В., Іщенко А. О. Нефінансова звітність аграрних підприємств України. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. № 2(96). С. 54–60. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2021-2\(96\)-54-60](https://doi.org/10.26642/ema-2021-2(96)-54-60) (дата звернення: 17.11.2024).
30. Маліков В., Новіченко Л., Стойка Н. Бухгалтерська звітність: вимоги та складові. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-86> (дата звернення: 17.11.2024).
31. Ходзицька В. В. Нефінансова звітність: крок до професійної майстерності. Actual Problems in the System of Education: General Secondary Education Institution. *Pre-University Training Higher Education Institution*. 2021. № 1. С. 244–246. URL: <https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.15878> (дата звернення: 17.11.2024).
32. Балла І. В., Борковська В. В., Мурашко О. В. Основи обліку та аудиту: міжнародні стандарти. *Ефективна економіка*. 2023. № 5. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.5.39> (дата звернення: 19.11.2024).
33. Методика агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій. Наказ про затвердження методики проведення поглибленого

- аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій від 27 червня 1997 р. № 81, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 5 серпня 1997 р. за № 288/2092. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97#Text> (дата звернення: 17.11.2024).
- 34.Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств і організацій, затв. Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 21.03.1999 р. № 37. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ТМ000247> (дата звернення: 17.11.2024).
- 35.Lessambo F. I. The International Auditing and Assurance Standards Board. Auditing, Assurance Services, and Forensics. Cham, 2018. P. 35–39. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-319-90521-1_3 (дата звернення: 17.11.2024).
- 36.Sokil, O., Holub, N., Zhuk, V. and Levchenko, O. (2019). Accounting and Analytical Methods for Identifying Risks of Agricultural Enterprises' Sustainable Development. *Modern Development Paths of Agricultural Production: Trends and Innovations*, pp. 561–569, URL: https://doi.org/10.1007/978-3-030-14918-5_55. (дата звернення: 19.11.2024).
- 37.Tanasiieva, M., Zamula, I., Travin, V., Nitsenko, V., Balezentis, T. and Streimikiene, D. (2020). Assessment of the Profitability of Environmental Activities in Forestry, *Sustainability*. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/7/2998> (дата звернення: 19.11.2024).
- 38.Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затв. Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 р. № 37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text> (дата звернення: 19.11.2024).
- 39.Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13> (дата звернення: 19.11.2024).
- 40.Zhyhlei, I., Zamula, I. and Travin, V. (2020). Assessing organic production

- efficiency. *Revista Română de Statistică Supliment*, <https://www.revistadestatistica.ro/supliment/2020/12/assessing-organic-production-efficiency/> (дата звернення:19.11.2024).
41. Усатенко О. В., Шагоян С. М. Застосування теорії ігор в аудиті. *Ефективна економіка*. 2023. № 4. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.4.9> (дата звернення:19.11.2024).
42. МСА 530 «Аудиторська вибірка». *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг Видання 2020*. URL: <http://surl.li/lcumqi> (дата звернення:19.11.2024).
43. МСА 315 (переглянутий) «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг Видання 2020*. URL: <http://surl.li/lcumqi> (дата звернення:19.11.2024).
44. МСА 230 «Аудиторська документація» *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг Видання 2020*. URL: <http://surl.li/lcumqi> (дата звернення:19.11.2024).
45. МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності». *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг Видання 2020*. URL: <http://surl.li/lcumqi> (дата звернення:19.11.2024).
46. Концептуальна основа фінансової звітності: Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.09.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text (дата звернення: 05.12.2024).
47. Методичні рекомендації щодо проведення аналізу фінансового стану підприємства-боржника при отриманні відстрочок (розстрочок) - лист ДПА України від 15 червня 1998 р. № 7141/10/20-0017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v7141225-98#Text> (дата звернення: 05.12.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність компанії ТОВ «Сандора» станом на 2022 та 2023 роки
(Звіт про фінансовий стан)Додаток 1 до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні
вимоги до фінансової звітності"

Підприємство: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "САНДОРА" Територія: МИКОЛАЇВСЬКА Організаційно-правова форма господарювання: Товариство з обмеженою відповідальністю Вид економічної діяльності: Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами Середня кількість працівників (2): 2509 Адреса, телефон: -, с. МИКОЛАЇВСЬКЕ, МИКОЛАЇВСЬКИЙ РАЙОН, МИКОЛАЇВСЬКА обл., 57262, Україна, тел. 581040	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
	за ЄДРПОУ	31.12.2023
	за за КАТОТТГ(1)	22430008
	за КОПФГ	UA48060370070023269
	за КВЕД	240
		46.39

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Форма №
1

Код за ДКУД

1801001

на 31.12.2023 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	533,00	407,00
первісна вартість	1001	3 018,00	3 152,00
накопичена амортизація	1002	-2 485,00	-2 745,00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	47 115,00	178 640,00
Основні засоби	1010	2 727 761,00	2 611 994,00
первісна вартість	1011	4 949 363,00	5 014 303,00
знос	1012	-2 221 602,00	-2 402 309,00
Інвестиційна нерухомість	1015	0	-
Довгострокові біологічні активи	1020	0	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	-
інші фінансові інвестиції	1035	0	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	-
Відстрочені податкові активи	1045	586 902,00	-
Інші необоротні активи	1090	94 874,00	205 178,00
Усього за розділом I	1095	3 457 185,00	2 996 219,00
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	669 732,00	774 538,00
Поточні біологічні активи	1110	0	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	456 885,00	1 432 066,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	311 756,00	1 261 861,00
з бюджетом	1135	47 923,00	144,00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	16 706,00	71 105,00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	501 378,00	396 197,00
Витрати майбутніх періодів	1170	3 876,00	7 594,00
Інші оборотні активи	1190	88 349,00	51 695,00
Усього за розділом II	1195	2 096 605,00	3 995 200,00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	-
Баланс	1300	5 553 790,00	6 991 419,00

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	2 008 573,00	2 008 573,00
Капітал у дооцінках	1405	0	-
Додатковий капітал	1410	8 256,00	8 256,00
Резервний капітал	1415	0	-
Нерозподілений прибуток (напокритий збиток)	1420	-4 183 061,00	-3 923 215,00
Неоплачений капітал	1425	(0)	(-)
Вилучений капітал	1430	(0)	(-)
Усього за розділом I	1495	-2 166 232,00	-1 906 386,00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	-
Довгострокові кредити банків	1510	0	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3 668 985,00	3 868 887,00
Довгострокові забезпечення	1520	0	-
Цільове фінансування	1525	0	-
Усього за розділом II	1595	3 668 985,00	3 876 350,00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1 776 900,00	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	327 122,00	617 687,00
товари, роботи, послуги	1615	1 311 619,00	2 300 561,00
розрахунками з бюджетом	1620	14 975,00	23 854,00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	-
розрахунками зі страхування	1625	7 885,00	8 392,00
розрахунками з оплати праці	1630	37 885,00	38 613,00
Поточні забезпечення	1660	56 670,00	70 238,00
Доходи майбутніх періодів	1665	0	-
Інші поточні зобов'язання	1690	499 679,00	1 950 447,00
Усього за розділом III	1695	4 051 037,00	5 021 455,00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	-
Баланс	1900	5 553 790,00	6 991 419,00

Керівник

Кисельов Олександр В'ячеславович
(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

Буркало Галина Василівна
(ініціали, прізвище)

1 Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток Б

Фінансова звітність компанії ТОВ «Сандора» за 2022 та 2023 роки
(Звіт про фінансові результати)

Підприємство: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "САНДОРА" (найменування)	Дата (рік, місяць, за ЄДРПОУ	КОДИ
		28.02.2024 22430008

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Рік 2023

	Форма № 2	Код за ДКУД	1801003
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9 707 781,00	6 423 969,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	9 707 781,00	4 871 267,00
Валовий: прибуток	2090	3 153 764,00	1 552 702,00
збиток	2095	(-)	
Інші операційні доходи	2120	195 080,00	95 857,00
Адміністративні витрати	2130	333 972,00	292 664,00
Витрати на збут	2150	2 564 348,00	2 312 693,00
Інші операційні витрати	2180	53 491,00	274 153,00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	397 033,00	-
збиток	2195	(-)	1 230 951,00
Дохід від участі в капіталі	2200	-	0
Інші фінансові доходи	2220	9 903,00	11 198,00
Інші доходи	2240	1 833 349,00	48 676,00
Фінансові витрати	2250	806 356,00	1 407 846,00
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(0)
Інші витрати	2270	(-)	(0)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	887 971,00	-
збиток	2295	(-)	3 301 790,00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	495 166,00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	887 971,00	-
збиток	2355	(-)	2 806 624,00

II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	0
Накопичені курсові різниці	2410	-	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	0
Інший сукупний дохід	2445	-	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	887 971,00	-2 806 624,00
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 782 748,00	2 283 944,00
Витрати на оплату праці	2505	1 187 943,00	991 645,00
Відрахування на соціальні заходи	2510	240 859,00	190 894,00
Амортизація	2515	429 572,00	363 558,00
Інші операційні витрати	2520	2 107 941,00	3 609 355,00
Разом	2550	7 749 063,00	7 439 396,00
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	0

Керівник

Кисельов Олександр В'ячеславович
(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

Буркало Галина Василівна
(ініціали, прізвище)

МАТЕРІАЛИ

VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ

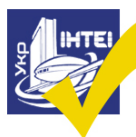
КОНФЕРЕНЦІЇ

22 ЛИСТОПАДА 2024 РІК • М. ЛЬВІВ, УКРАЇНА

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ТА
ТЕОРЕТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В
КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ НАУКИ

ISBN 978-617-8440-37-4

DOI 10.62732/liga-ukr-22.11.2024

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

VII ВСЕУКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ТА
ТЕОРЕТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В
КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ НАУКИ

 22 ЛИСТОПАДА 2024 РІК

 м. Львів, Україна

УДК 082:001

Е 45

Голова оргкомітету: Коренюк І.О.

Верстка: Зрада С.І.

Дизайн: Бондаренко І.В.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Інституту науково-технічної інтеграції та співпраці. Протокол № 63 від 21.11.2024 року.

Конференцію зареєстровано Державною науковою установою «УкрІНТЕІ» в базі даних науково-технічних заходів України та інформаційному бюлетені «План проведення наукових, науково-технічних заходів в Україні» (Посвідчення №326 від 12.06.2024).

Матеріали конференції знаходяться у відкритому доступі на умовах ліцензії CC BY-SA 4.0 International.

Е 45

Експериментальні та теоретичні дослідження в контексті сучасної науки: матеріали VII Всеукраїнської студентської наукової конференції, м. Львів, 22 листопада, 2024 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». — Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2024. — 906 с.

ISBN 978-617-8440-37-4

DOI 10.62732/liga-ukr-22.11.2024

Викладено матеріали учасників VII Всеукраїнської мультидисциплінарної студентської наукової конференції «Експериментальні та теоретичні дослідження в контексті сучасної науки», яка відбулася 22 листопада 2024 року у місті Львів, Україна.

УДК 082:001

ISBN 978-617-8440-37-4

© Колектив учасників конференції, 2024

© ГО «Молодіжна наукова ліга», 2024

© ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2024

Ганоль І.М., здобувач вищої освіти ф-ту ОПМ,
6 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

Науковий керівник: Примаченко Олена Леонідівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Аудиторська діяльність в сучасному бізнес-середовищі визначається необхідністю адаптації до нових викликів та забезпечення ефективності та надійності управлінських рішень. Зміни в законодавстві, технологічний прогрес та швидка еволюція бізнес-моделей вимагають від аудиторів постійного удосконалення методів та підходів до проведення аудиту.

Однією з основних проблем, з якими стикаються аудиторські організації, є неефективне управління документацією та інформаційними потоками. За словами експертів, відсутність чіткої системи обліку та недостатньо автоматизовані процеси можуть стати перешкодою для якісного проведення аудиту. Тому актуальною стає розробка нових методів організації аудиторської діяльності та впровадження ефективних інструментів для автоматизації процесів обробки інформації [1].

Аналогічно до проблем в управлінні оплатою праці, важливим елементом в організації аудиторської діяльності є раціоналізація процесів. Наприклад, за дослідженням Феофанової І.В. та Голяка В.В., впровадження сучасних програмних засобів та відмова від застосування застарілих методів роботи може значно підвищити ефективність аудиторської діяльності. Зокрема, автоматизація процесів аналізу та використання аналітичних інструментів дозволяють забезпечити точність та швидкість обробки великого обсягу інформації.

З іншого боку, на шляху до вдосконалення аудиторської діяльності виникає проблема перевантаження аналітичного апарату. Як вказують Подмешальська Ю.В. та Панченко А.М., значна кількість аналітичних даних може призвести до зниження ефективності використання цієї інформації. Тут важливо поєднувати вдосконалення аналітичних моделей із систематичним аналізом та оптимізацією робочих процесів, щоб забезпечити збалансованість та ефективність управління інформацією [2].

У контексті аудиторської діяльності, важливо звертати увагу на прозорість та безпеку обробки інформації. Використання новітніх технологій може виявитися корисним інструментом для створення безпечного та надійного обліку аудиторської інформації. Забезпечення цілісності та захисту даних є актуальним завданням в умовах зростаючого кількості кіберзагроз [3].

Отже, в умовах стрімкого розвитку бізнес-середовища та постійних змін у законодавстві, організації аудиторської діяльності повинні активно впроваджувати

сучасні технології та методи управління інформацією для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності на ринку.

Список використаних джерел:

1. Портний О.В., Яновська В.П. Еволюція моделей ціннісно-орієнтованого управління: від доданої вартості до ESG. Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. 2021. №4. С. 4–12.
2. Угрімова І.В., Замула О.В. Практичні аспекти методології оцінки бізнесу: досвід країн ЄС, Америки і України. Економічні науки. 2022. № 6 (8). С. 45–50.
3. Геєць В. М. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України: в 3 т., Т.1: Економіка знань – модернізований проект України / за ред. В. М. Геєця. – К.: Фенікс, 2021. –542 с.